

Natuurtoets

**110 kV kabeltracé Almelo Mosterdpot-Hengelo
Weideweg**

Toetsing Wet Natuurbescherming en NNN

projectnummer 432422
definitief
6 november 2019

Natuurtoets

110 kV kabeltracé Almelo Mosterdpot-Hengelo Weideweg

Toetsing Wet Natuurbescherming en NNN

projectnummer 432422
documentnummer 432422-ECO-02
definitief revisie 01
6 november 2019

Auteur

D.J. Broström

Opdrachtgever

TenneT TSO B.V.
Utrechtseweg 310
6812 AR ARNHEM

datum vrijgave 12-11-19	beschrijving 01 definitief	goedkeuring L.J.G. Koks	vrijgave R. Staal

Inhoudsopgave

Conclusie en advies	1
1 Inleiding	5
1.1 Aanleiding	5
1.2 Planvoornemen	6
1.3 Doel en onderzoeksvragen	7
1.4 Leeswijzer	7
2 Wettelijk kader Wet natuurbescherming	8
2.1 Algemeen	8
2.2 Soortbescherming	8
2.3 Gebiedsbescherming	9
2.3.1 Natura 2000	9
2.3.2 Natuurnetwerk Nederland	10
2.4 Bescherming van houtopstanden	10
3 Methodiek	12
3.1 Algemeen	12
3.2 Bureauonderzoek	12
3.3 Terreinbezoek	13
3.4 Effectbeoordeling en advies vervolgtraject	13
4 Resultaten	14
4.1 Gebiedsbeschrijving	14
4.2 Beschermde soorten	14
4.2.1 Resultaten bureauonderzoek	14
4.2.2 Resultaten terreinbezoek – ecologische bevindingen	15
4.2.3 Samenvatting beschermde soorten	21
4.3 Beschermde gebieden	22
4.3.1 Natuurnetwerk Nederland (NNN)	22
4.3.2 Natura 2000	23
5 Toetsing	25
5.1 Effectbepaling plan	25
5.2 Toetsing effect op beschermde soorten	25
5.2.1 Vogels	25
5.2.2 Zoogdieren	26
5.2.3 Reptielen	28

Natuurtoets

110 kV kabeltracé Almelo Mosterdpot-Hengelo Weideweg
projectnummer 432422
6 november 2019 revisie 01
TenneT TSO B.V.

5.2.4	Amfibieën	28
5.2.5	Insecten-libellen	29
5.2.6	Insecten-Dagvlinders	29
5.2.7	Vaatplanten	29
5.3	Effecten op beschermde gebieden	29
5.3.1	Effecten op het Natuurnetwerk Nederland (NNN)	29
5.3.2	Effecten op Natura 2000-gebieden	30
6	Bronnen	31

Conclusie en advies

TenneT TSO B.V. is voornemens om een hoogspanningskabel tussen verdeelstation Almelo Mosterdpot en Hengelo Weideweg aan te leggen. Globaal is het tracé gelegen tussen de Wierdensestraat in Almelo en de Eggerinksweg in Hengelo. De lengte van het tracé is circa 17,5 kilometer en loopt door verschillende terreintypen. Voor de breedte van het te onderzoeken gebied voor de onderliggende natuurtoets is een zone van circa 250 meter aan weerszijden van het kabeltracé aangehouden. Het tracé begint aan de westzijde van Almelo in een afwisselend landschap van weilanden, houtwallen en bospercelen. Aan de zuidzijde van Almelo loopt het tracé langs de snelweg A32. Vervolgens loopt het tracé hoofdzakelijk door weilanden en akkerbouwpercelen naar het zuidoosten om aan de westkant van Hengelo te eindigen. De kabel wordt deels door een open ontgraving en deels door een HDD-boring en persing aangelegd.

Een overzicht van het tracé wordt weergegeven in figuur 1.1.

De voorgenomen werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd indien deze niet in strijd zijn met de Wet natuurbescherming en het beleid van het Natuurnetwerk Nederland. Daarom is inzicht gewenst in de aanwezigheid van beschermde soorten en beschermde gebieden binnen de invloedsfeer van werkzaamheden en de effecten hierop. Dit wordt gedaan op basis van een Natuurtoets. In dit hoofdstuk is het advies gegeven dat voortkomt uit de conclusies van de uitgevoerde Natuurtoets.

Conclusies gebiedsbescherming

Natuurnetwerk Nederland

Het voorgenomen tracé loopt op een aantal plaatsen door NNN-gebieden. Dit betreft ook enkele delen van het tracé waar een open ontgraving wordt toegepast. Voor het grootste deel van het tracé dat door NNN-gebied loopt wordt de kabel echter aangelegd door middel van een gestuurde boring.

De werkzaamheden hebben een tijdelijk karakter waardoor geen langdurig ruimtebeslag plaatsvindt in een gebied dat is aangewezen onder het NNN. Door het tijdelijke karakter en de aard van de werkzaamheden kan de huidige situatie na afronding van de werkzaamheden hersteld worden.

Aan de hand van de gegevens welke tijdens het terreinbezoek zijn verkregen is beoordeeld dat de voorgenomen werkzaamheden geen blijvend negatieve effecten op de wezenlijke en kenmerkende waarden van NNN gebieden hebben. Hierdoor zijn vervolgstappen niet noodzakelijk en hoeft geen uitgebreidere toetsing te worden uitgevoerd.

Natura 2000

Het tracé loopt niet door een Natura2000-gebied. Het dichtstbijzijnde Natura2000-gebied is het Lonnekermeer op meer dan vier kilometer vanaf het eindstation bij Hengelo.

Bij de toets aan de Wnb-gebiedsbescherming is gebleken dat het project mogelijk leidt tot een effect via stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden. Tot voor kort (29 mei 2019) kon mede op basis van een Aerius-berekening, voor projecten die leiden tot stikstofdepositie in Natura 2000-gebieden, een beroep worden gedaan op het Programma Aanpak Stikstof (PAS). Echter, Op 29 mei 2019 heeft de Raad van State uitspraak gedaan inzake het PAS. Naar aanleiding van deze uitspraak mag het PAS niet meer worden gebruikt als basis voor het vaststellen van een project het verlenen van vergunningen voor projecten. Daarom zijn vervolgstappen met betrekking tot stikstofdepositie voor het project maatwerk. Voorstel is om eerst een AERIUS-berekening te laten uitvoeren middels de nieuwe module (verwacht september 2019). Op basis van deze berekening is een advies op maat mogelijk.

Tabel 1.0. Overzicht conclusies en vervolgstappen gebiedsbescherming.

	Natura 2000	NNN
Aanwezig binnen de invloedssfeer?	Ja	Ja
Effecten?	Mogelijk	Nee
Vereiste vervolgstappen aan de orde?	Ja, AERIUS-berekening	Nee
Is het plan uitvoerbaar in het kader van de gebiedsbescherming?	Afhankelijk van de uitkomst van de AERIUS-berekening	Ja

Conclusies soortenbescherming

In het projectgebied komen beschermde soorten voor die mogelijk negatieve effecten ondervinden als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden. In de nabijheid van het projectgebied zijn tevens jaarrond beschermde nesten waargenomen. Verder kunnen er verblijfplaatsen en essentiële vliegroutes van vleermuizen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden aanwezig zijn. Ook zijn mogelijk beschermde soorten uit de volgende soortgroepen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden aanwezig: reptielen, amfibieën, libellen, dagvlinders en vaatplanten. Onderstaand worden de conclusies per soortgroep aangegeven.

Overzicht

In tabel 1 is aangegeven welke gevolgen de aanwezigheid van (het leefgebied van) deze soorten heeft voor het voorliggende project. Aangegeven is of een nader onderzoek nodig is, of er sprake is van een overtreding van de Wet Natuurbescherming, of dit middels maatregelen voorkomen kan worden en of bij de uitvoering van het project een ontheffing nodig is. In Hoofdstuk 5 van deze Natuurtoets staat de onderbouwing voor de gegeven conclusies.

Tabel 1. Mogelijk voorkomen van en effecten op beschermde soorten in het projectgebied.

Soort	Ingreep verstorend	Nader onderzoek	Ontheffing noodzakelijk	Bijzonderheden / opmerkingen
Broedvogels	Mogelijk	Nee	Nee	Werken buiten het broedseizoen. Indien dit niet mogelijk is voor aanvang van de werkzaamheden schouwen op de aanwezigheid van concrete broedgevallen.
Broedvogels (jaarrond beschermd nest)	Mogelijk	Nee	Nee	Werken buiten het broedseizoen. Indien dit niet mogelijk is voor aanvang van de werkzaamheden schouwen op de aanwezigheid van concrete broedgevallen. Wanneer grote volwassen bomen worden verwijderd dienen deze in het laatste broedseizoen vóór start uitvoering te worden geïnspecteerd op de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten.
Vleermuizen (verblijfplaatsen en vliegroutes)	Mogelijk	Mogelijk	Mogelijk	Nader onderzoek is alleen noodzakelijk wanneer grote volwassen bomen en/of bomen uit een lijnvormige structuur worden verwijderd. Voor zover bekend is, is dit niet het geval.
Landzoogdieren	Mogelijk	Nee	Nee	Zorgplicht.
Reptielen	Mogelijk	Mogelijk	Mogelijk	Nader onderzoek naar aanwezigheid of op voorhand treffen van soortspecifieke maatregelen (Hoofdstuk 5.2.3 en bijlage 1).
Amfibieën	Mogelijk	Mogelijk	Mogelijk	Nader onderzoek naar aanwezigheid of op voorhand treffen van soortspecifieke maatregelen (Hoofdstuk 5.2.4 en bijlage 1).
Insecten-Libellen	Mogelijk	Nee	Nee	Zorgplicht
Insecten-Dagvlinders	Mogelijk	Nee	Nee	Zorgplicht
Vaatplanten	Nee	Nee	Nee	

Zorgplicht

Natuurtoets

110 kV kabeltracé Almelo Mosterdpot-Hengelo Weideweg
projectnummer 432422
6 november 2019 revisie 01
TenneT TSO B.V.

In de Wet natuurbescherming is een zorgplicht opgenomen. In het tekstkader in Bijlage I staat het wetsartikel uitgeschreven. De zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. De initiatiefnemer/uitvoerder is verantwoordelijk voor een adequate naleving van de algemene zorgplicht tijdens de uitvoering van de werkzaamheden.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In opdracht van TenneT TSO B.V. is door Antea Group in juni 2019 een natuurtoets uitgevoerd ten behoeve van de aanleg van de 110 kV kabelverbinding tussen verdeelstation Almelo Mosterdpot en Hengelo Weideweg.

TenneT heeft in het 110kV netdeel Harculo verschillende knelpunten gesignaleerd die een risico vormen voor de continuïteit van de elektriciteitsvoorziening in de toekomst. Door de aanleg van nieuwe 110 kV verbindingen en de verzwaring van bestaande 110 kV verbindingen wordt het hoogspanningsnet in de regio aanzienlijk versterkt. Onderdeel van deze verzwaring is de aanleg van de 110 kV kabelverbinding tussen het 110 kV station Almelo Mosterdpot en 110 kV station Hengelo Weideweg.

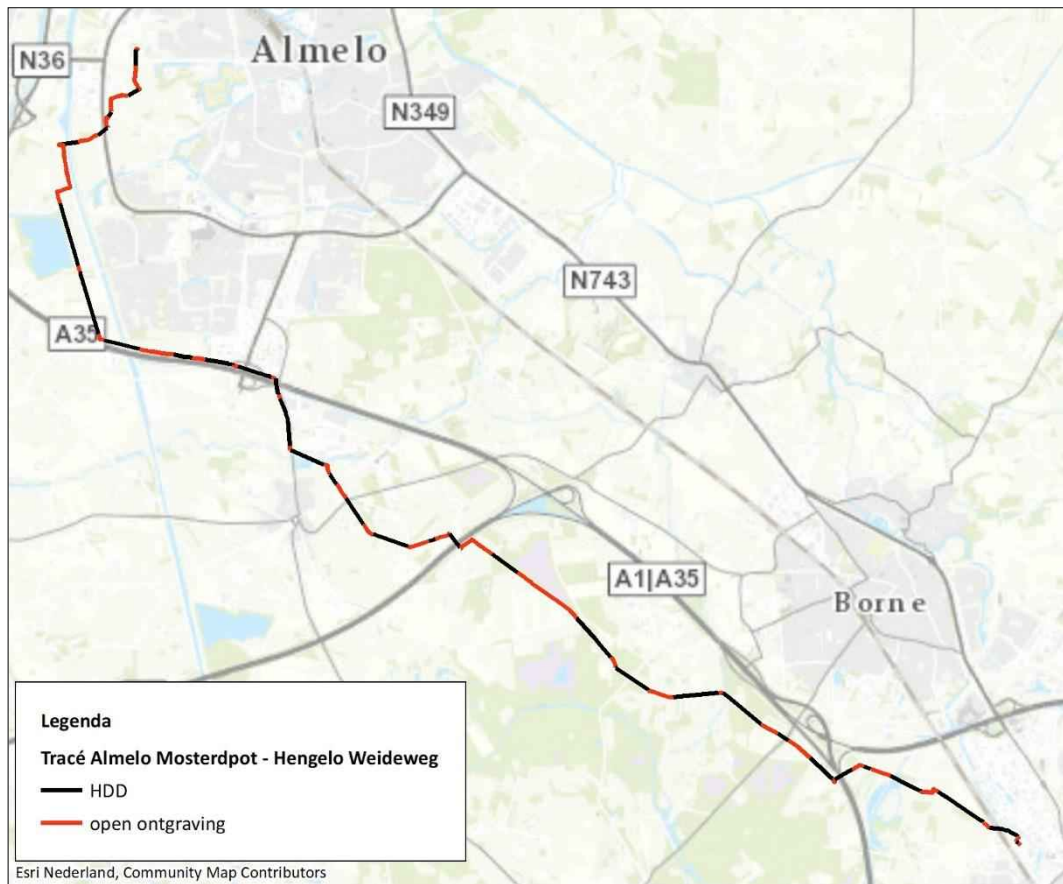
De lengte van het tracé is circa 17.5 kilometer en loopt hoofdzakelijk door agrarisch gebied. Voor de breedte van het te onderzoeken gebied is een zone van 250 meter aan weerszijden van het kabeltracé aangehouden.

De kabel wordt deels door een open ontgraving en deels door een HDD-boring en persing aangelegd.

Voorgliggende Natuurtoets heeft betrekking op het in figuur 1.1 aangegeven tracé.

Ruimtelijke plannen, zoals de voorgenomen werkzaamheden, dienen te worden beoordeeld op de uitvoerbaarheid in relatie tot actuele natuurwetgeving. Er dient onderzocht te worden of het plan effect heeft op beschermde soorten of beschermde gebieden (Wet natuurbescherming; Wnb en Natuurnetwerk Nederland). Werkzaamheden mogen niet zonder meer plaatsvinden indien deze negatieve gevolgen hebben op beschermde natuurgebieden en/of flora en fauna. In dit kader is inzicht gewenst in de aanwezige natuurwaarden en de mogelijk daarmee samenhangende consequenties. Dit wordt gedaan op basis van een Natuurtoets. In deze rapportage zijn de resultaten van de Natuurtoets aan de hand van de bureaustudie en het terreinbezoek beschreven. In deze Natuurtoets wordt aangegeven of een nader onderzoek noodzakelijk is, of er sprake is van een overtreding van de Wet Natuurbescherming, of dit middels maatregelen voorkomen kan worden en of voor de uitvoering van het project een ontheffing nodig is.

In figuur 1.1 is de globale ligging van het leidingtracé weergegeven.

Figuur 1.1. Globale ligging van het leidingtracé (rode lijn is de open ontgraving en de zwarte lijn is de gestuurde boring).

1.2 Planvoornemen

TenneT is voornemens om een 110 kV kabelverbinding tussen verdeelstation Almelo Mosterdpot en Hengelo Weideweg aan te leggen. De lengte van het tracé is circa 17,5 kilometer en kruist verschillende terreintypen. De kabel wordt deels door een open ontgraving en deels door een HDD-boring en persing aangelegd. Op punten waar het tracé bos, water, kruispunten, een spoorlijn en wegen kruist wordt de leiding aangelegd door middel van een gestuurde boring. Ter plaatse van de delen van het tracé waar agrarische percelen worden gepasseerd wordt de leiding aangelegd door middel van een open ontgraving. Dit betreft vooral weilanden en akkerbouwpercelen.

Op dit moment is nog onduidelijk wanneer de werkzaamheden uitgevoerd worden.

1.3 Doel en onderzoeksvragen

Het doel van voorliggende Natuurtoets is het opsporen van strijdigheden van de voorgenomen werkzaamheden met de beschermde soorten en beschermde gebieden (Natura 2000-gebieden

en het Natuurnetwerk Nederland; NNN) en het bepalen of het plan in dit perspectief uitvoerbaar is.

De volgende onderzoeksvragen zijn van toepassing:

- Welke in het kader van de Wnb beschermde soorten (en/of vaste rust- en verblijfplaatsen) komen voor in het beïnvloedingsgebied van het plan?
- Vinden als gevolg van de werkzaamheden welke uitgevoerd worden ten behoeven van het plan effecten plaats op deze soorten en worden daarbij verbodsbepalingen overtreden?
- Is het noodzakelijk om mitigerende maatregelen te nemen en zo ja welke zijn dit?
- Komen in de beïnvloedingszone van het plangebied beschermde natuurgebieden voor? Zo ja, welke zijn dit en wat zijn de gevolgen hierop?
- Dienen vervolgstappen in de vorm van een compensatieplan opgesteld te worden of zijn andere vervolgstappen aan de orde?

Op bovenstaande vragen wordt in hoofdstuk 4 en 5 een antwoord gegeven (zie ook de leeswijzer).

1.4 Leeswijzer

De Natuurtoets is als volgt opgebouwd:

- Conclusie en advies;
- Hoofdstuk 1 geeft de aanleiding van de Natuurtoets en het planvoornemen;
- Hoofdstuk 2 beschrijft beknopt het wettelijk kader;
- Hoofdstuk 3 geeft een toelichting op de methodiek van de Natuurtoets;
- Hoofdstuk 4 beschrijft het gebied en gaat in op de ecologische waarden en de beschermde soorten en gebieden in (de omgeving) van het plangebied;
- Hoofdstuk 5 toetst het plan aan de Wet natuurbescherming en het NNN;

2 Wettelijk kader Wet natuurbescherming

Dit hoofdstuk beschrijft het wettelijk kader van de soortenbescherming (paragraaf 2.2) en de gebiedsbescherming (paragraaf 2.3) relevant voor voorliggende Natuurtoets.

2.1 Algemeen

De Wet natuurbescherming (hierna Wnb) heeft per 1 januari 2017 de Boswet, Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 vervangen. De Wnb regelt de bescherming van Natura2000-gebieden, bescherming van soorten en de bescherming van houtopstanden.

Naast bescherming vanuit de Wnb, zijn er ook gebieden die planologisch beschermd zijn. Het betreft het 'Natuurnetwerk Nederland' (hierna NNN). De bescherming van het NNN verloopt via het ruimtelijke ordeningsrecht (Barro, bestemmingsplannen) en niet via de natuurwetgeving.

2.2 Soortbescherming

In de Wnb is soortbescherming opgedeeld in drie categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wnb. Het gaat om de volgende drie categorieën:

1. soorten van de Vogelrichtlijn;
2. soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn;
3. 'andere soorten' (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora').

De verbodsbepalingen en ontheffingsgronden voor de eerste twee categorieën komen rechtstreeks uit de Vogel- en Habitatrichtlijn. De derde categorie vindt zijn oorsprong in de nationale wetgeving.

Soorten van de Vogelrichtlijn

Voor Vogelrichtlijnsoorten is het verboden om in het wild levende vogels te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, te beschadigen, te rapen of nesten van vogels weg te nemen. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen. Dit laatste verbod geldt niet voor een aantal vogelsoorten, indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding en het nest zelf zijn functionaliteit behoudt.

Van sommige vogels zijn de nesten of nestlocaties niet alleen tijdens het broedseizoen maar het hele jaar beschermd. Hiervoor is de "Aangepaste lijst met jaarrond beschermde nesten" (LNV, 2009) opgesteld. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen jaarrond beschermde nesten (categorie 1t/m4) en mogelijk jaarrond beschermde nesten (categorie 5).

Soorten van de Habitatrichtlijn

Voor soorten van artikel 3.5 (Habitatrichtlijn, Bern en Bonn) is het eveneens verboden om in het wild levende dieren en planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen, opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen. Voortplantings- of rustplaatsen mogen niet beschadigd of vernield worden. Daarnaast geldt er een verbod op om planten behorend bij artikel 3.5 te plukken, verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Andere soorten

Naast de Europees aangewezen beschermde flora en fauna, is er in Nederland ook een Nationale soortenlijst gemaakt die niet gedekt wordt door de Vogel- en Habitatrichtlijn, Verdrag van Bern of Verdrag van Bonn. Deze soorten zijn opgenomen in bijlage A en B van de Wnb, zie ook Bijlage tabel C en D van voorliggende rapportage. Voor soorten in bijlage A geldt een verbod op opzettelijk doden of vangen van dieren, opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantings- of rustplaatsen van dieren. Voor soorten in bijlage B geldt een verbod op opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen en ontwortelen van planten. In tegenstelling tot artikel 3.1 en 3.5, is verstoring van deze soorten toegestaan.

Met betrekking tot de 'andere soorten' zijn per provincie beleidsregels opgesteld waarin voor een deel van deze soorten vrijstelling is verleend. De grond waarop deze vrijstelling geldt verschilt per provincie en hoeft dus niet in alle situaties van toepassing te zijn. Vrijstelling op basis van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling is een geldige reden in alle provincies. Indien bij het voornemen gestelde verboden in artikel 3.1, 3,5 of 3.10 worden overtreden, dient gewerkt te worden conform een gedragscode. Biedt een gedragscode geen oplossing, dan is het mogelijk om een ontheffing aan te vragen bij de provincie waarin het voornemen plaats vindt. De grond waarop een ontheffing mogelijk is, verschilt per categorie. Zie de Bijlage voor een uitgebreide toelichting.

2.3 Gebiedsbescherming

2.3.1 Natura 2000

Natura2000-gebieden zijn natuurgebieden van groot internationaal belang. Deze gebieden zijn aangewezen onder de Europese Habitat- en / of Vogelrichtlijn. Voor de gebieden en de daarbij aangewezen soorten en habitattypen zijn instandhoudingsdoelstellingen opgesteld. Een activiteit mag niet leiden tot significant negatieve effecten op deze doelen of tot een aantasting van de natuurlijke kenmerken. Indien op voorhand significante effecten niet uitgesloten kunnen worden dient een Passende beoordeling opgesteld te worden. Tevens zijn een aantal Natura2000-gebieden opgenomen in het Programma Aanpak Stikstof (PAS). Dit zijn de gebieden waar tenminste één stikstofgevoelig habitat voorkomt die gevoelig is voor overbelasting door stikstof.

Indien bij de toets aan de Wnb-gebiedsbescherming blijkt dat het project mogelijk leidt tot een effect via stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden. Tot voor kort (29 mei 2019) kon dan een Aerius-berekening uitgevoerd worden om het exacte effect te berekenen en de vervolgstappen binnen het Programma Aanpak Stikstof (PAS) te bepalen. Echter, Op 29 mei 2019 heeft de Raad van State uitspraak gedaan inzake het PAS. Naar aanleiding van deze uitspraak mag het PAS niet meer worden gebruikt als basis voor het vaststellen van een project het verlenen van vergunningen voor projecten. Daarom zijn vervolgstappen met betrekking tot stikstofdepositie voor het project maatwerk. Momenteel stellen wij voor om eerst een AERIUS-berekening te laten uitvoeren middels de nieuwe module (verwacht september 2019). Op basis van deze berekening is een advies op maat mogelijk.

2.3.2 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland is een stelsel van ecologisch hoogwaardige natuurgebieden; de Natura2000-gebieden maken daar deel van uit. Naast de Natura 2000-gebieden bevat het NNN ook overige leefgebieden van soorten en – om isolatie te voorkomen - gebieden die een verbinding vormen tussen natuurgebieden. Het NNN is onderdeel van het actieve beleid om bedreigde dier- en plantensoorten in een gunstige staat van instandhouding te brengen. De natuurgebieden die behoren tot het NNN en hun functies worden planologisch beschermd, hier geldt het ‘nee, tenzij’- principe. De planologische bescherming betekent in het kort dat geen nieuwe bestemmingen worden toegestaan die per saldo leiden tot een significante aantasting van de oppervlakte, de kwaliteit en de samenhang van het NNN. Hieraan wordt getoetst bij de verlening van een omgevingsvergunning op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo).

2.4 Bescherming van houtopstanden

Naast soortbescherming en gebiedsbescherming voorziet de Wet natuurbescherming ook in de bescherming van houtopstanden (hoofdstuk 4 van de Wnb). Wanneer bomen gekapt worden kan er vanuit de Wnb een herplantingsplicht bestaan. De bescherming van houtopstanden kent geen vergunningstelsel maar enkel een meldings- en herplantingsplicht.

Ten behoeve van het voornemen worden er in de berm van de Pastoor Ossestraat (N741) een aantal jonge eiken ter plaatse van de open ontgravingen verwijderd en tijdelijk ingekuuld. Wanneer de kabelverbinding is gerealiseerd zullen de bomen in de zelfde omgeving in overleg met de gemeente worden herplant, echter mogen deze niet direct boven het kabeltracé worden geplant.

Het betreft jonge eiken welke in het 2018 bij het herinrichten van de berm zijn aangeplant. Het tijdelijk te verwijderen aantal bomen zal minder dan twintig stuks betreffen.

Ten behoeve van het voorliggende project is een separate boominventarisatie uitgevoerd. De resultaten van de boominventarisatie worden in een aparte rapportage weergegeven.

Figuur 2.0. Volwassen inlandse eik (in de eindfase) langs het tracé.

3 Methodiek

Dit hoofdstuk beschrijft de methodiek die gehanteerd wordt tijdens het bureauonderzoek en gedurende het terreinbezoek van voorliggende Natuurtoets. Vervolgens wordt aangeduid hoe deze gegevens leiden tot een conclusie.

3.1 Algemeen

Het onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten en ligging van beschermde gebieden is opgebouwd uit twee onderdelen:

1. Bureaustudie naar waarnemingen van beschermde soorten uit het (recente) verleden en ligging van beschermde gebieden in de invloedssfeer van het plan;
2. Terreinbezoek naar de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten. Het terreinbezoek heeft in december 2018 plaatsgevonden.

3.2 Bureauonderzoek

Afbakening beschermde soorten

In het bureauonderzoek wordt specifiek gekeken naar soorten uit de Vogelrichtlijn (artikel 3.1), soorten van de Habitatrichtlijn (artikel 3.5) en 'andere' beschermde soorten (artikel 3.10). Voorgenoemde soorten zijn in Nederland zeldzaam of hebben een Europese bescherming (Habitatrichtlijn bijlage IV-soorten, bijlage II Verdrag van Bern en bijlage I Verdrag van Bonn) en moeten worden getoetst op voorkomen en het projecteffect. Treden effecten op, of worden verbodsbepalingen overtreden, dan zijn er maatregelen nodig om deze effecten te voorkomen, verzachten of te compenseren om te voldoen aan de Wnb.

'Andere' beschermde soorten die zijn opgenomen in provinciale vrijstellingen (zie tabel C en D in de bijlage) zijn niet meegenomen in deze toetsing. Deze soorten zijn zodanig algemeen in de provincie dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt het voorliggende project. Wel geldt de algemene zorgplicht. Door rekening te houden met de kwetsbare seizoenen van deze soorten, wordt voldoende aan de zorgplicht voldaan en kan de gunstige staat van instandhouding worden gegarandeerd.

Bronnen

Om een beeld te krijgen van de verspreiding en (mogelijk) voorkomen van beschermde soorten in en rond het projectgebied, is de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd. Hierbij is nagegaan of er in de periode 2014-2019 beschermde soorten zijn aangetroffen in of nabij het projectgebied. Ook worden indien relevant regionale bronnen en verspreidingsatlassen gebruikt. Deze verspreidingsatlassen maken veelal gebruik van atlasblokken (5 x 5 kilometer). De soortgegevens hebben daarom betrekking op de regio en niet specifiek op het projectgebied. Aan de hand van de resultaten van de bureaustudie wordt een inschatting gemaakt of de betreffende soorten in het projectgebied voor zouden kunnen komen.

Naast de bronnen met soortinformatie, is voor het bepalen van de ligging van beschermde gebieden gebruik gemaakt van de gebiedendatabase op de website van het Ministerie van EZ. Om inzicht te krijgen in de ligging van het projectgebied t.o.v. van het NNN is de provinciale website geraadpleegd.

3.3 Terreinbezoek

Ten behoeve van dit project is naast deze natuurtoets ook een boominventarisatie uitgevoerd. Hierbij zijn bomen en/of boomgroepen welke binnen de invloedssfeer van de openontgraving staan in kaart gebracht. De terreinbezoeken voor deze twee onderdelen zijn gecombineerd uitgevoerd. De verschillende terreinbezoeken hebben in maart en mei van 2019 plaatsgevonden.

3.4 Effectbeoordeling en advies vervolgtraject

Aan de hand van de bevindingen uit het bureauonderzoek en verschillende terreinbezoeken kan worden bepaald of het plan uitvoerbaar is, of een vervolgonderzoek nodig is om beschermde soorten uit te sluiten en om te bepalen wat de effecten zijn. Tevens kan worden geadviseerd over de te volgen procedure inzake de natuurwetgeving.

4 Resultaten

In [paragraaf 4.1](#) wordt allereerst een gebiedsbeschrijving van het projectgebied gegeven. Vervolgens wordt in [paragraaf 4.2](#) ingegaan op de resultaten van de in het gebied aanwezige of verwachte beschermde soorten (uiteenzetting van de resultaten van de bureaustudie en het veldbezoek), waarna in [paragraaf 4.3](#) de ligging van gebieden beschermd in het kader van de Wet natuurbescherming en het NNN in de omgeving van het projectgebied aangegeven wordt.

4.1 Gebiedsbeschrijving

Het leidingtracé loopt hoofdzakelijk door agrarische percelen. Echter op een aantal plaatsen worden watergangen, wegen, bossen en natuurgebieden gepasseerd. Zo wordt het Twente kanaal (zijkanaal naar Almelo) tweemaal gepasseerd. Verder worden de snelwegen A1 en A35 tweemaal gepasseerd. Halverwege loopt het tracé over Landgoed Twickel en vervolgens na snelweg A35 loopt het tracé langs het overstromingsgebied Woolde. Nabij het eindstation in Hengelo wordt een spoorlijn gekruist.

4.2 Beschermde soorten

4.2.1 Resultaten bureauonderzoek

Uit de recente verspreidingsinformatie blijkt dat in of nabij het projectgebied in het verleden diverse beschermde soorten zijn waargenomen (binnen een straal van 2,5 kilometer vanaf het leidingtracé). Dit betreft de beschermde soorten genoemd in Habitatrichtlijn (bijlage IV onderdeel a en b) en overige Europese verdragen, niet-vrijgestelde 'andere soorten' uit bijlage I (onderdeel a en b) van de Wet natuurbescherming en vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest. De soorten zijn weergegeven in tabel 4.1.

Tabel 4.1. Overzicht waargenomen beschermde soorten (Habitatrichtlijn en overige Europese verdragen vallend onder artikel 3.5 (HR), lijsten A en B behorende bij artikel 3.10) en vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest aangegeven met een 'X', in de directe omgeving (2500 m) van het plangebied (NDFP, 2014-2019). Deze informatie is (deels) afkomstig uit de NDFP (2-4-2019) en mag niet zonder toestemming van BIJ12 worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden.

Soortgroep	Soort	JRB	HR (art 3.5)	A/B (art 3.10)
Vogels met een jaarrond beschermd nest*	Buizerd	X		
	Boomvalk	X		
	Sperwer	X		
	Steenuil	X		
	Ransuil	X		
	Gierzwaluw	X		
	Roek	X		
	Grote gele kwikstaart	X		
	Ooievaar	X		
	Kerkuil	X		
	Huismus	X		
Zoogdieren	Boommarter			X
	Steenmarter			X
	Eekhoorn			X

	Gewone dwergvleermuis		X	
	Baardvleermuis		X	
	Gewone grootoorvleermuis		X	
	Franjestaart		X	
	Vale vleermuis		X	
	Kleine dwergvleermuis		X	
	Rosse vleermuis		X	
	Watervleermuis		X	
	Laatvlieger		X	
	Reptielen	Hazelworm		
Levendbarende hagedis				X
Amfibieën	Heikikker		X	
	Kamsalamander		X	
	Poelkikker		X	
	Knoflookpad		X	
Vissen	Geen waarnemingen bekend			
Insecten - Libellen	Gevlekte witsnuitlibel			X
Insecten - Kevers	Geen waarnemingen bekend			
Insecten - Dagvlinders	Grote weerschijnvlinder			X
	Kleine ijsvogelvlinder			X
Vaatplanten	Drijvende waterweegbree		X	
	Kruipende moerasscherm		X	
.Overige soortgroepen	Geen waarnemingen bekend			

*Categorie 5: de afweging of er sprake is van een jaarrond beschermd nest uit categorie 5 wordt gemaakt bij de beschrijving van de resultaten van het terreinbezoek.

Op basis van de verspreidingsgegevens van een soort, in combinatie met kennis van de terreingeschiktheid voor deze soorten, is vervolgens nagegaan of het projectgebied een functie vervult voor (onder andere) deze soorten en of effecten aan de orde zijn.

4.2.2 Resultaten terreinbezoek – ecologische bevindingen

Op basis van het bureauonderzoek wordt per soortgroep ingegaan op de eventuele (kans op) aanwezigheid van beschermde soorten in het projectgebied.

Het projectgebied beslaat een grote oppervlakte en strekt zich uit over een aanzienlijk gebied met verschillende terreintypen. Hierdoor is het voorkomen van beschermde soorten uit veel verschillende soortgroepen mogelijk. Voor al deze soortgroepen wordt beoordeeld of essentieel leefgebied binnen het projectgebied aanwezig is.

Vogels

Soorten met jaarrond beschermd nest (categorie 1 t/m 4)

Zoals eerder aangegeven is er een aantal vogelsoorten waarvan de broedplaatsen jaarrond beschermd zijn en waarbij verwijdering of aantasting van de vaste rust- en verblijfplaats altijd ontheffing moet worden aangevraagd. Dit zijn de zogenoemde categorie 1 tot en met 4-vogelsoorten. Uit de bureaustudie komen in deze categorie de volgende soorten naar voren: steenuil, kerkuil, ransuil, gierzwaluw, roek, grote gele kwikstaart, huismus, ooievaar, buizerd, sperwer en boomvalk.

Van deze soorten zijn tijdens de terreinbezoeken de buizerd, sperwer, roek en de huismus waargenomen.

De roek, buizerd en de sperwer bouwen hun nest in grote bomen. Binnen de contouren van de voorgenomen werkzaamheden zijn veel grote bomen welke hiervoor in aanmerking komen aanwezig. Op circa 100 meter vanaf het tracé nabij knooppunt Azelo (A1-A35) is een bezette buizerdhorst waargenomen. Verder zijn op verschillende plaatsen langs het tracé grote nesten waargenomen welke mogelijk aan de buizerd en/of sperwer toebehoren. Grote nesten zijn onder andere in twee hoogspanningsmasten nabij het eindstation in Hengelo waargenomen.

De roek is een kolonie broeder. Een roekenkolonie is binnen het projectgebied niet waargenomen.

De huismus bouwt zijn nest in gebouwen, vaak onder de dakbedekking. Binnen de contouren van de werkzaamheden zijn verschillende gebouwen aanwezig maar deze worden niet gesloopt en de voorgenomen werkzaamheden vinden op geruime afstand (> 50 meter) van deze gebouwen plaats.

Waarde projectgebied voor kenmerkende vogelsoorten

Naast het voorkomen van jaarrond beschermde nesten is, in het kader van biodiversiteit doelstellingen, tevens de waarde van het projectgebied voor kenmerkende vogelsoorten onderzocht. De overstromingsgebieden bij De Doorbraak, Woolde en beken, de vegetatie langs de wegen, de akkers en de verschillende bomen en bospercelen kunnen een functie hebben voor belangrijke kritische soorten zoals grote zilver reiger, graspieper, sijs, paapje en veldleeuwerik. Door de aanwezigheid van meerdere kenmerkende soorten kan worden geconcludeerd dat de vegetatie in de directe omgeving van het leidingtracé een belangrijke bijdrage levert aan de lokale biodiversiteit.

In onderstaande tabel zijn de soorten weergegeven (zie tabel 4.2) welke tijdens de terreinbezoeken zijn waargenomen.

Categorie 5-soorten

Naast soorten met jaarrond beschermde nesten zijn er categorie-5-vogelsoorten, waarvan de nesten alleen jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Dit laatste is in het projectgebied niet van toepassing. Er zijn geen categorie-5-soorten te verwachten die zeldzaam zijn in de directe omgeving of onvoldoende nestgelegenheid hebben in de directe omgeving.

Het is wel te verwachten dat algemeen voorkomende vogels binnen het projectgebied hun nest bouwen. Tijdens het terreinbezoek zijn verschillende vogels waargenomen.

Tabel 4.2. Waargenomen vogels in en nabij het projectgebied.

Locatie	Waargenomen soorten
Langs tracé	Rode wouw, kauw, zwarte kraai, ekster, gaai, roek, merel, kokmeeuw, houtduif, meerkoet, waterhoen, wilde eend, torenvalk, buizerd, sperwer, blauwe reiger, grote zilver reiger, huismus, spreeuw, vink, groenling, koolmees, pimpelmees, staartmees, winterkoning, koperwiek, kramsvogel, grote bonte specht, groene specht, boomkruiper, heggemus, paapje, boerenzwaluw, huiszwaluw, kleine plevier, nijlgans en grauwe gans.

Zoogdieren

Uit de bureaustudie zijn de volgende beschermde soorten zoogdieren naar voren gekomen: boommarter, steenmarter, damhert, eekhoorn, gewone dwergvleermuis, kleine dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, baardvleermuis, franjestaart, watervleermuis, rosse vleermuis en laatvlieger. Het verband tussen de bureaustudie en de bevindingen van het terreinbezoek wordt hieronder toegelicht.

Vleermuizen

De gewone dwergvleermuis en laatvlieger zijn in Nederland voornamelijk gebouw-bewonende soorten. De rosse vleermuis, gewone grootoorvleermuis, franjestaart en de watervleermuis zijn voornamelijk boom-bewonende soorten en de kleine dwergvleermuis en baardvleermuis worden zowel in gebouwen als in bomen aangetroffen.

Vaste rust- en verblijfplaatsen

Binnen de contouren van de voorgenomen werkzaamheden kunnen verblijfplaatsen van gebouw-bewonende vleermuizen aanwezig zijn. Zo zijn langs het tracé verschillende boerderijen en schuren aanwezig welke geschikt zijn om een verblijfplaats voor vleermuizen te herbergen. Echter in het kader van de voorgenomen werkzaamheden vinden geen werkzaamheden aan of op korte afstand tot gebouwen plaats.

Binnen het projectgebied zijn veel bomen met holtes en gaten die geschikt kunnen zijn als vaste rust- en verblijfplaatsen voor vleermuizen aangetroffen. Het voorkomen van verblijfplaatsen van gebouw-bewonende en boom-bewonende vleermuizen binnen het projectgebied wordt zeer waarschijnlijk geacht.

Echter ten behoeve van de voorgenomen werkzaamheden zullen geen volwassen bomen welke een geschikte verblijfplaats kunnen herbergen verwijderd worden.

Vliegroutes

Vleermuizen maken gebruik van lijnvormige landschappelijke structuren (zoals bomenrijen en watergangen) als vliegroutes. De verschillende bomenrijen, kanalen en watergangen langs het tracé maken mogelijk onderdeel uit van (essentiële) vliegroutes. Ten behoeve van de voorgenomen werkzaamheden worden alleen een aantal jonge bomen verwijderd. Deze bomen vormen nog geen lijnvormige landschappelijke structuur zodat er nog geen sprake is van een vliegroute. Wanneer de werkzaamheden tussen zonsopkomst en zonsondergang of in de periode tussen november en maart worden uitgevoerd kunnen negatieve effecten op vliegroutes van vleermuizen worden uitgesloten.

Foerageergebied

Boven het te volgen tracé wordt waarschijnlijk door vleermuizen gefoerageerd. In de omgeving zijn echter ruim voldoende alternatieve foerageergebieden voorhandig. De werkzaamheden zullen een beperkt deel van het foerageergebied beïnvloeden en een tijdelijk karakter hebben. Negatieve effecten op foeragerende vleermuizen kunnen worden uitgesloten.

Overige zoogdieren

Buiten de genoemde beschermde vleermuissoorten wordt nog een aantal andere beschermde zoogdieren in of nabij het projectgebied in de NDFF aangegeven. Dit zijn: boommarter, steenmarter en eekhoorn. Uit het terreinbezoek is gebleken dat voor al deze soorten geschikt biotoop binnen het projectgebied aanwezig is.

De meest kwetsbare biotopen zoals de overstromingszones, de oevers en de bossen worden gepasseerd door middel van een gestuurde boring. Hierdoor zullen negatieve effecten op deze locaties tot een minimum worden beperkt. De open ontgravingen vinden alleen in intensief beheerde weilanden, akkerbouwpercelen en wegbermen plaats. Doordat de werkzaamheden

een tijdelijk karakter hebben en hoofdzakelijk in intensief in gebruik zijnde percelen plaatsvinden zal verstoring van (beschermde) soorten minimaal zijn.

Figuur 4.0. Overstromingsgebied De Doorbraak bij Bornebroek.

Amfibieën

Uit de bureaustudie zijn de volgende beschermde amfibieën naar voren gekomen: knoflookpad, poelkikker, heikikker en kamsalamander.

Knoflookpad

De knoflookpad is gebonden aan de stroomdalen van beken en rivieren in het oosten en zuidoosten van Nederland. De soort heeft een voorkeur voor agrarisch gebied, ruderaal terrein (zoals volkstuinen), rivierduintjes en half natuurlijke graslanden. De soort wordt ook relatief vaak waargenomen op en rond infrastructuur (dijken, wegen en spoorlijnen). Daarnaast wordt de knoflookpad gemeld uit de randen van heideterreinen en uit bos en struweel. Een absolute voorwaarde voor deze (grotendeels ondergronds levende) soort is de aanwezigheid van open zandplekken omringd door vegetatie (bron: RAVON).

Binnen het projectgebied is op verschillende plaatsen geschikt biotoop voor de knoflookpad aanwezig. De potentieel meest geschikte locaties voor de knoflookpad worden door een gestuurde boring gepasseerd. Een uitzondering hierop is het overstromingsgebied De Doorbraak nabij Bornebroek. Dit gebied vormt een potentieel leefgebied voor de knoflookpad en hier wordt de leiding deels door middel van een open ontgraving aangelegd.

Effecten op deze soort en eventuele maatregelen worden in hoofdstuk 5 behandeld.

Poelkikker

De poelkikker heeft de voorkeur voor zonnige wateren. De oeverzone van deze wateren moet goed begroeid zijn. De poelkikker is een kritische soort, die houdt van voedselarm, schoon water.

Hij wordt vooral aangetroffen in vennen, poelen en watergangen in hoogveengebieden en in uiterwaarden.

Binnen het projectgebied is op verschillende plaatsen geschikt biotoop voor de poelkikker aanwezig. De potentieel meest geschikte locaties voor de poelkikker worden door een gestuurde boring gepasseerd. Een uitzondering hierop is het overstromingsgebied De Doorbraak nabij Bornebroek. Dit gebied vormt een potentieel leefgebied voor de poelkikker en hier wordt de leiding deels door middel van een open ontgraving aangelegd.

Effecten op deze soort en eventuele maatregelen worden in hoofdstuk 5 behandeld.

Heikikker

De heikikker wordt vooral aangetroffen in vochtige heidegebieden en in hoog- en laagveengebieden. Ook komt hij voor in vochtige schraalgraslanden, duinvalleien, bosranden en langs meren en rivieren. Hier moet dan wel struweel en hoge kruidige vegetatie aanwezig zijn. Het voortplantingsbiotoop bestaat uit ondiep stilstaand water met oevervegetatie.

Binnen het projectgebied is op verschillende plaatsen geschikt biotoop voor de heikikker aanwezig. De potentieel meest geschikte locaties voor de heikikker worden door een gestuurde boring gepasseerd. Uitzonderingen hierop zijn het overstromingsgebied De Doorbraak nabij Bornebroek, de open ontgraving langs de Arkmansweg en de open ontgraving bij de waterpartij Leemslagen. Dit gebied vormt een potentieel leefgebied voor de heikikker en hier wordt de leiding deels door middel van een open ontgraving aangelegd.

Effecten op deze soort en eventuele maatregelen worden in hoofdstuk 5 behandeld.

Kamsalamander

De kamsalamander heeft een voorkeur voor kleinschalige landschappen met bospercelen, heggen en struwelen.

Het voortplantingsbiotoop bestaat voornamelijk uit matig voedselrijke tot voedselrijke, stilstaande wateren met een goed ontwikkelde onderwatervegetatie. Veel vindplaatsen liggen in beek- of rivier begeleidend gebied. De poel mag niet geheel beschaduwd zijn en moet permanent water bevatten. Vanaf half maart zijn de volwassen dieren in het water te vinden. Een deel van de dieren blijft het hele jaar in het water maar de meeste kamsalamanders verlaten eind juni het water.

Binnen het projectgebied is op verschillende plaatsen geschikt biotoop voor de kamsalamander aanwezig. De potentieel geschikte locaties voor de kamsalamander worden door een gestuurde boring gepasseerd of liggen buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.

Reptielen

Uit de bureaustudie zijn de volgende beschermde reptielen naar voren gekomen: hazelworm en levendbarende hagedis.

Hazelworm

Hazelwormen leiden een verborgen leven. Het grootste deel van de dag leven ze onder de vegetatie en dood hout of ze verblijven in holen in de grond. De hazelworm heeft een voorkeur voor enigszins vochtige, met dichte vegetatie bedekte gebieden. De soort komt voor in open bossen, bosranden, heide, houtwallen, struwelen, spoor- en wegbermen, kalkgraslanden, vestingwerken, steenhopen, ruderaal plaatsen en tuinen (Bron: RAVON).

Binnen het projectgebied is op verschillende plaatsen geschikt biotoop voor de hazelworm aanwezig. De potentieel geschikte locaties voor de hazelworm worden door een gestuurde boring gepasseerd of liggen buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.

Levendbarende hagedis

Heide en hoogveen vormen de voorkeurshabitat van de levendbarende hagedis. De soort komt ook voor in open bossen en ruige graslanden, in berm van (spoor)wegen en in een beperkt

deel van de duinen. De levendbarende hagedis is een vochtminnende soort die in de genoemde landschapstypen veel wordt aangetroffen op oevers en vochtige terreindelen (Bron: RAVON). Binnen het projectgebied is op verschillende plaatsen geschikt biotoop voor de levendbarende hagedis aanwezig. De potentieel meest geschikte locaties voor de levendbarende hagedis worden door een gestuurde boring gepasseerd of liggen buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. Echter ook langs de delen waar de leiding door middel van een open ontgraving wordt aangelegd is op een aantal plaatsen geschikt biotoop voor de levendbarende hagedis aanwezig. Dit betreft de open ontgraving langs de Arkmansweg.

libellen

Uit de bureaustudie is de volgende beschermde libel naar voren gekomen: gevlekte witsnuitlibel.

Gevlekte witsnuitlibel

De gevlekte witsnuitlibel wordt aangetroffen bij verlandingszones van heldere wateren: matig voedselrijke delen van laagveengebieden en matig voedselarme vennen.

Binnen het projectgebied is op een paar plaatsen geschikt biotoop voor de gevlekte witsnuitlibel aanwezig. De potentieel geschikte locaties waar de gevlekte witsnuitlibel zich voort kunnen planten worden door een gestuurde boring gepasseerd of liggen buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.

Dagvlinders

Uit de bureaustudie zijn de volgende beschermde dagvlinders en libellen naar voren gekomen: grote weerschijnvlinder en kleine ijsvogelvlinder.

Grote weerschijnvlinder

De grote weerschijnvlinder heeft een voorkeur voor vochtige loofbossen waar ze het sap van rottende vruchten, bloedende bomen, mest en dode dieren drinken.

Binnen het projectgebied is op enkele plaatsen geschikt biotoop voor de grote weerschijnvlinder aanwezig. De potentieel geschikte locaties voor de grote weerschijnvlinder worden door een gestuurde boring gepasseerd of liggen buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.

Kleine ijsvogelvlinder

De kleine ijsvogelvlinder leeft hoofdzakelijk hoog in bomen van loofbossen. De eieren worden meestal afgezet op kamperfoelie.

Binnen het projectgebied is op enkele plaatsen geschikt biotoop voor de kleine ijsvogelvlinder aanwezig. De potentieel geschikte locaties voor de kleine ijsvogelvlinder worden door een gestuurde boring gepasseerd of liggen buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.

Vaatplanten

Uit de bureaustudie blijkt dat in de omgeving van het projectgebied verschillende beschermde vaatplanten zijn waargenomen. Dit betreft exemplaren van de beschermde drijvende waterweegbree en kruipende moerasscherm.

Drijvende waterweegbree

Drijvende waterweegbree is een plant van helder, voedselarm tot matig voedselrijk (fosfaatarm), zwak zuur water. Ze komt voor in laaglandbeken, vennen, kanalen en poelen (Bron: FLORON).

Binnen het projectgebied is op verschillende plaatsen geschikt biotoop voor de drijvende waterweegbree aanwezig. Watergangen waar potentieel geschikt biotoop aanwezig is worden door een gestuurde boring gepasseerd zodat negatieve effecten op de drijvende waterweegbree kunnen worden uitgesloten.

Kruipende moerasscherm

Kruipend moerasscherm verlangt zonnige, open plekken op natte, matig voedselarme tot matig voedselrijke, stikstofrijke, zwak zure veen- of kleibodems, die 's winters ondiep overstroomd worden (Bron: FLORON).

Binnen het projectgebied is op verschillende plaatsen geschikt biotoop voor de kruipende moerasscherm aanwezig zoals de verschillende overstromingsgebieden. De potentieel geschikte locaties voor de kruipende moerasscherm worden door een gestuurde boring gepasseerd zodat negatieve effecten op de kruipende moerasscherm kunnen worden uitgesloten.

4.2.3 Samenvatting beschermde soorten

Uit het terreinbezoek is gebleken dat de soorten weergegeven in tabel 4.3 en die een beschermde status hebben in de Wet natuurbescherming mogelijk voor kunnen komen in het projectgebied. In hoofdstuk 5 wordt nader op deze soorten in gegaan.

Tabel 4.3. Mogelijk aanwezige beschermde soorten in en nabij het projectgebied.

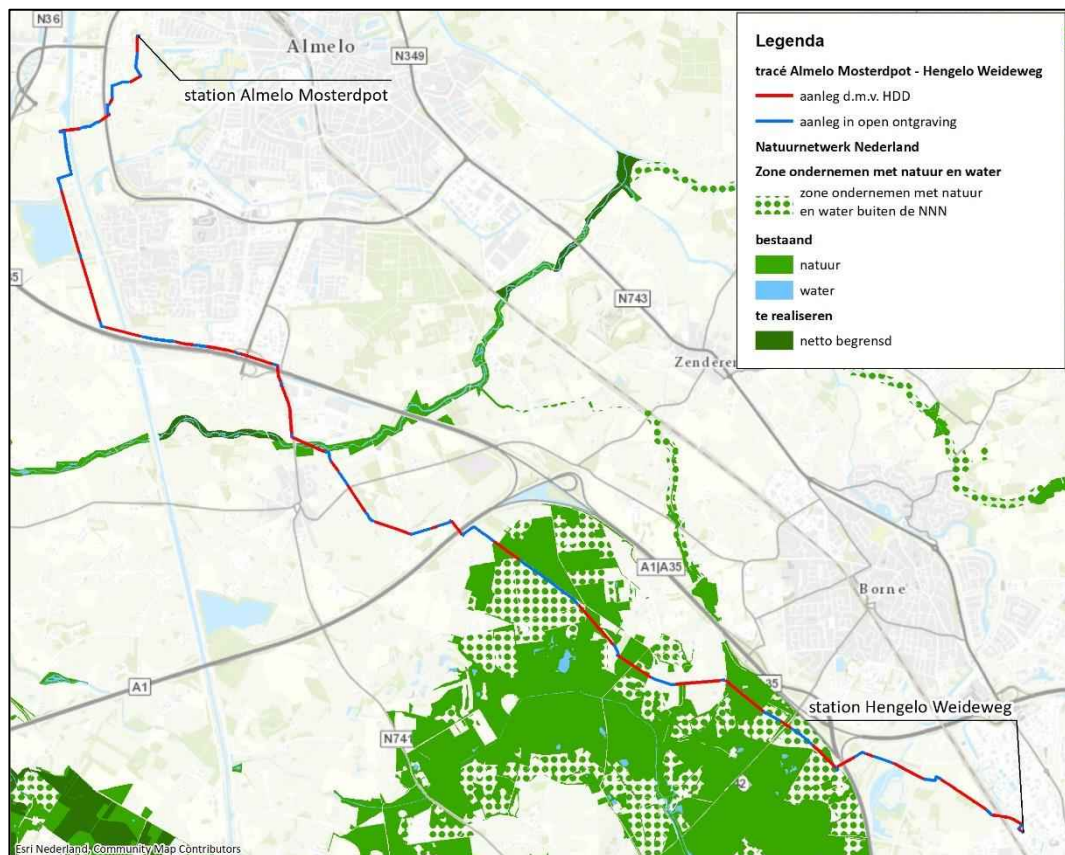
Soort	Beschermingsregime	Aanwezigheid	Toelichting
Algemene broedvogels	Artikel 3.1 en 3.5	Ja	Waargenomen binnen het projectgebied.
Vogels met een jaarrond beschermd nest(locatie)	Artikel 3.1	Ja	Waargenomen binnen het projectgebied.
Landzoogdieren	Artikel 3.5 en 3.10	Mogelijk	Langs het gehele tracé is potentieel geschikt biotoop aanwezig.
Vleermuizen	Artikel 3.5 en Bijlage IV van de Habitatrichtlijn	Mogelijk	Langs grote delen van het tracé zijn potentieel geschikte verblijfplaatsen en vliegroutes aanwezig.
Amfibieën	Artikel 3.5, 3.10 en Bijlage IV van de Habitatrichtlijn	Mogelijk	Binnen het projectgebied is op verschillende plaatsen geschikt terrestrisch en aquatisch biotoop aanwezig.
Reptielen	Artikel 3.5 en 3.10	Mogelijk	Binnen het projectgebied is op verschillende plaatsen geschikt biotoop aanwezig.
Dagvlinders/libellen	Artikel 3.10	Mogelijk	Op een aantal plaatsen langs het tracé is potentieel geschikt biotoop aanwezig.
Vaatplanten	Artikel 3.5 en 3.10	Mogelijk	Op een aantal plaatsen langs het tracé is potentieel geschikt biotoop aanwezig.

4.3 Beschermde gebieden

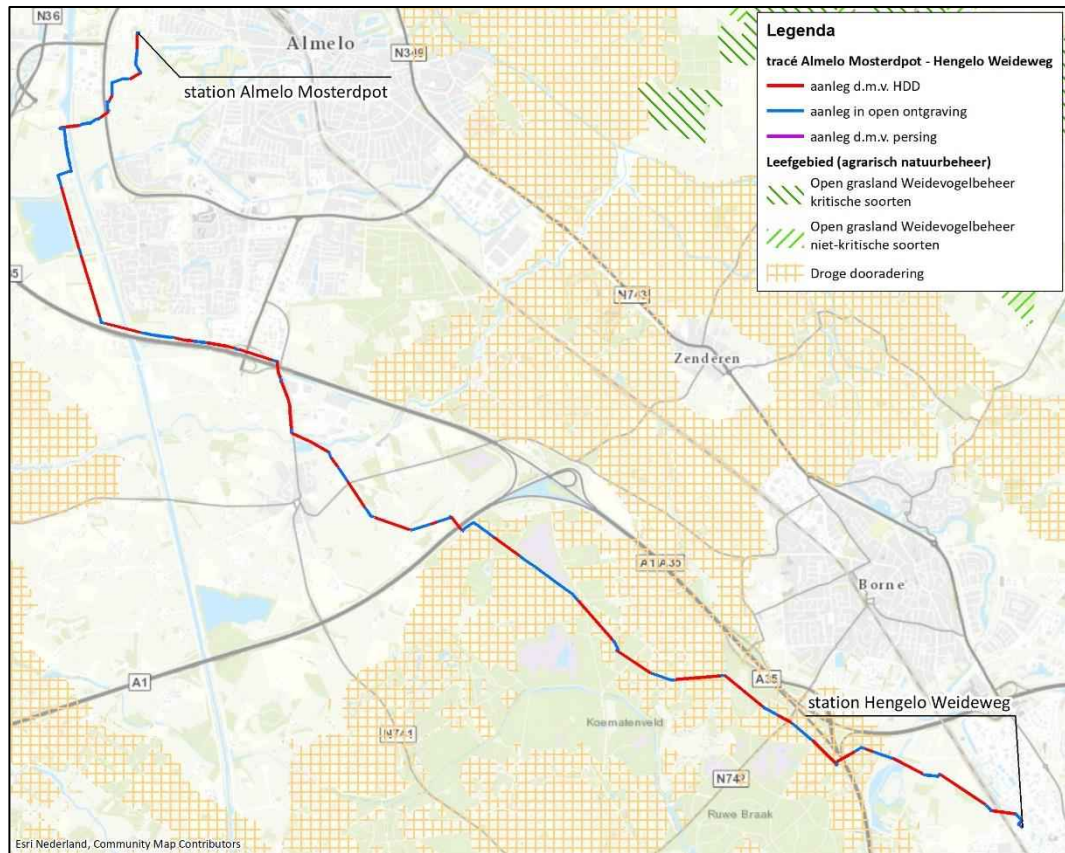
4.3.1 Natuurnetwerk Nederland (NNN)

In de directe omgeving van het projectgebied zijn verschillende gebieden aangewezen onder het NNN (zie figuur 4.3 en 4.4). Het tracé doorkruist verschillende NNN-gebieden. Volgens de beheertype kaart 2019 van de provincie Overijssel loopt het tracé door of vlak langs de volgende gebieden en beheertype welke onder de NNN zijn aangewezen: N 12.02 Kruiden- en faunarijk grasland, N03.01 Beek en bron, N04.02 Zoete plas, N16.01 Droogbos met productie, N15.02 Dennen-, eiken- en beukenbos en L01.02 houtwal en houtsingel.

Tevens loopt het tracé door gebieden welke vallen onder agrarisch Natuurbeheer (Droge dooradering) (zie figuur 4.4).

Figuur 4.3. Ligging projectgebied ten opzichte van het NNN.
(bron: gisopenbaar.overijssel.nl/viewer/app/atlasvanoverijssel)

Figuur 4.4. Ligging projectgebied ten opzichte van gebieden Agrarisch Natuurbeheer.
(bron: gisopenbaar.overijssel.nl/viewer/app/atlasvanoverijssel)

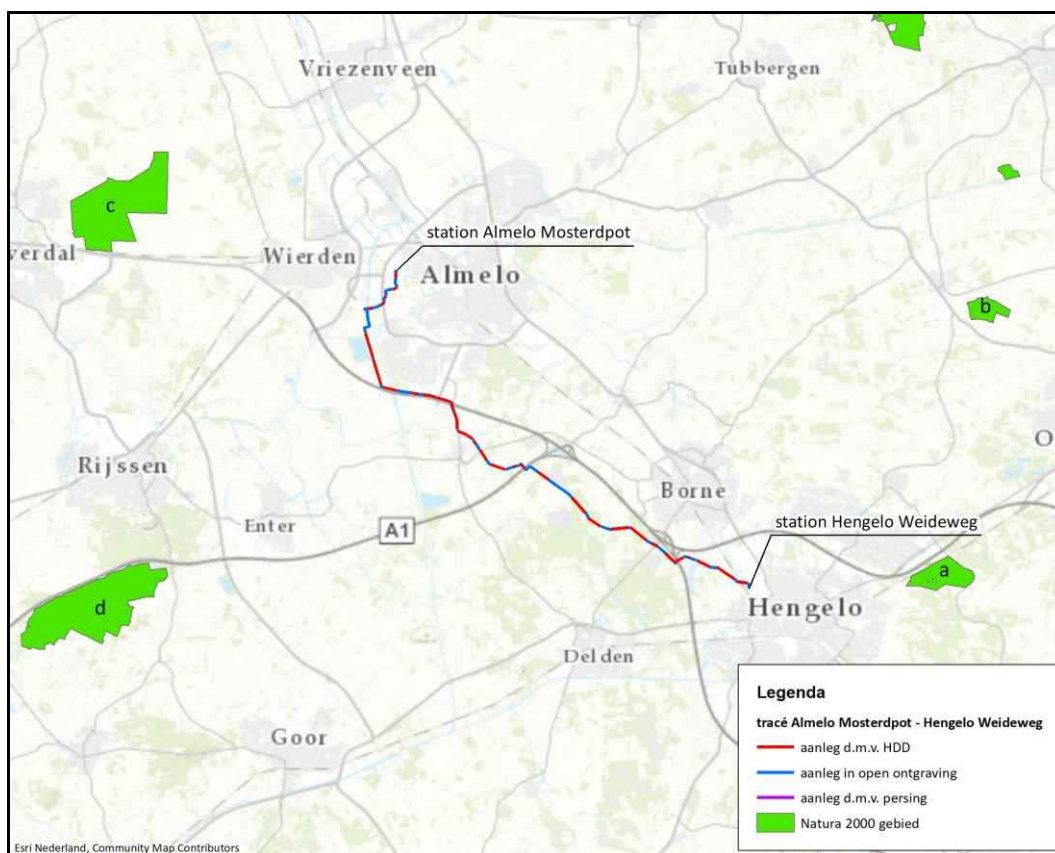
4.3.2 Natura 2000

Het projectgebied bevindt zich niet binnen de grenzen van een Natura 2000-gebied (zie figuur 4.6). Het dichtstbijzijnde Natura2000-gebied is het Lonnekermeer op een afstand van meer dan vier kilometer ten oosten van het eindstation in Hengelo. Verder liggen op meer dan zes kilometer vanaf het tracé de natura2000-gebieden Lemselermaten, Wierdenseveld en Borkeld (zie figuur 4.6).

Alle vier de hierboven genoemde Natura2000-gebieden zijn aangewezen onder de Habitatrichtlijnen.

Een aantal Natura 2000-gebieden bevat tenminste één stikstofgevoelig habitat dat gevoelig is voor overbelasting door stikstofdepositie. Het Lonnekermeer, de Lemselermaten, het Wierdenseveld en Borkeld zijn alle vier aan te merken als 'stikstofgevoelig'.

Het Lonnekermeer en de Lemselermaten zijn stikstofgevoelig vanwege de habitattypen H7230 Kalkmoerassen, H6410 Blauwgraslanden en H7150 Pioniervegetaties met snavelbiezen. Het Wierdenseveld is stikstofgevoelig vanwege de habitattypen H6230 Heischrale graslanden en H7110A Actieve hoogvenen. Natura2000-gebied Borkeld is stikstofgevoelig vanwege de habitattypen H4010A Vochtige heiden, H4030 Droge heiden, H5130 Jeneverbesstruwelen en H7150 Pioniervegetaties met snavelbiezen.

Figuur 4.6. Ligging projectgebied) ten opzichte van Natura-2000 gebieden Lonnekermeer (a), Lemselermaten (b), Wierdenseveld (c) en Borkeld (d).

(bron: <https://geo.overijssel.nl/viewer/app/master/v1?bookmark=54a7bcc5e845491caf36c177afa665b8>)

5 Toetsing

In [paragraaf 5.1](#) is de effectbepaling van het plan gegeven. In [paragraaf 5.2](#) worden de werkzaamheden getoetst aan de soortenbescherming (Wnb). In [paragraaf 5.3](#) wordt het plan getoetst aan het beschermingsregime van het NNN-gebied en de Wet natuurbescherming (Wnb).

5.1 Effectbepaling plan

In het kader van het voornemen zal over de grootste lengte van het tracé een sleuf gegraven worden ten behoeven van de aanleg van een 110 KV kabelverbinding tussen verdeelstation Almelo Mosterdpot en Hengelo Weideweg. De diepte en breedte van de sleuf is op dit moment nog onduidelijk. Tevens zal op een aantal plaatsen langs het tracé een installatie geplaatst worden om een gestuurde boring van de kabel mogelijk te maken. Aan het beginpunt en aan het eindpunt van iedere gestuurde boring wordt een intrede- en een uittrede put gegraven. Ook wordt in het verlengde van de gestuurde boring een deel van het tracé gebruikt voor het uitleggen van de leidingen.

5.2 Toetsing effect op beschermde soorten

5.2.1 Vogels

Alle in gebruik zijnde nesten van vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming (artikel 3.1 en 3.5). Met de meeste broedvogels kan echter in het algemeen relatief eenvoudig rekening worden gehouden door werkzaamheden niet uit te voeren in het broedseizoen (circa maart tot en met juli¹) en indien concrete broedgevallen aanwezig zijn. Op deze wijze (en wanneer de soorten uit artikel 3.5 kunnen uitwijken naar alternatief leefgebied) zijn geen belemmeringen vanuit de Wet natuurbescherming aan de orde.

In het projectgebied kunnen nesten gebouwd worden door (algemeen voorkomende) vogelsoorten. Vooral de houtwallen, de bomen en de begroeide oevers van de overstromingsgebieden zijn geschikte locaties voor ter plaatse algemeen voorkomende vogels. Indien nesten aanwezig zijn mogen deze tijdens de broedperiode (wanneer deze in aanbouw en in gebruik zijn) niet verwijderd of verstoord worden. Wel mogen maatregelen worden getroffen om te voorkomen dat broedvogels zich vestigen.

In een aantal bomen en hoogspanningsmasten zijn nesten waargenomen welke mogelijk een jaarrond beschermde status hebben. Ter hoogte van knooppunt Azelo is op circa 100 meter vanaf het tracé een buizerdhorst waargenomen. Deze is jaarrond beschermd.

Ten behoeve van de voorgenomen werkzaamheden zullen enkel een aantal recent aangeplante (2018) bomen verwijderd worden. Wanneer de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden kunnen negatieve effecten op de betreffende soorten worden uitgesloten. Wanneer de werkzaamheden wel binnen het broedseizoen plaatsvinden dient het gebruik van de nesten eerst inzichtelijk te worden gemaakt.

Voor de voorgenomen werkzaamheden, dient rekening gehouden te worden met het broedseizoen (globaal half maart tot en met juli).

---

¹ Voor het broedseizoen wordt in het kader van de wet geen standaardperiode gehanteerd. Het broedseizoen is afhankelijk van klimatologische omstandigheden; dit houdt in dat het seizoen eerder dan wel later van start kan gaan en eerder dan wel later kan eindigen. Van belang is of er broedgevallen aanwezig zijn.

Er zijn geen belemmeringen vanuit de Wet natuurbescherming aan de orde indien ten minste één van de volgende maatregelen genomen worden:

- 1) De werkzaamheden binnen de agrarische percelen en nabij de houtwallen, de bomen, de struiken en oevers worden buiten het broedseizoen uitgevoerd (voorkeursmaatregel).
- 2) Het projectgebied wordt kort voor aanvang van de werkzaamheden door een deskundig ecoloog gecontroleerd op actuele broedgevallen. Indien vastgesteld wordt dat sprake is van actuele broedgevallen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden worden soort specifieke maatregelen voorgesteld en/of wordt het projectgebied niet vrijgegeven en dienen de werkzaamheden uitgesteld te worden tot nadat het nest niet meer in gebruik is.

5.2.2 Zoogdieren

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (artikel 3.5)

Vleermuizen

Vleermuizen zijn beschermde soorten en staan vermeld in bijlage IV van de Habitatrichtlijn. In het kader van de Wet natuurbescherming is daarom een aantal verbodsbepalingen ten aanzien van vleermuizen neergelegd die in principe niet overtreden mag worden door onder andere een ruimtelijke ontwikkeling.

Bij het slopen of rooien van bebouwing en het kappen van vooral oudere bomen dient te allen tijde rekening te worden gehouden met de mogelijke aanwezigheid van vleermuizen. Gebouw-bewonende vleermuizen verblijven met name in spouwmuren, onder dak betimmering, achter boeiborden, in holle ruimtes van bruggen of op zolders. Boom-bewonende vleermuizen verblijven in gaten, hopen of scheuren van voornamelijk grote en oude bomen.

Verblijfplaatsen

Ter plaatse van de langs het tracé aanwezige bebouwing wordt de leiding deels aangelegd door middel van een gestuurde boring en deels door een open ontgraving.

Ten behoeve van de werkzaamheden zullen geen gebouwen worden verwijderd en de afstand tussen de werkzaamheden en de gebouwen is voldoende groot om negatieve effecten op verblijfplaatsen van gebouw-bewonende vleermuizen uit te sluiten.

Binnen de contouren van het projectgebied zijn veel bomen met gaten, hopen en/of scheuren aanwezig. Ten behoeve van de werkzaamheden zullen geen voor vleermuizen geschikte bomen verwijderd worden.

Wanneer de volgende randvoorwaarden in acht worden genomen om aan de voorwaarden genoemd in de Wet Natuurbescherming te voldoen is geen ontheffing noodzakelijk.

- Werkzaamheden worden buiten de actieve periode van vleermuizen uitgevoerd (april-november).
- Wanneer dit niet mogelijk is dienen de werkzaamheden tussen zonsopkomst en zonsondergang te worden uitgevoerd.
- Tijdens de werkzaamheden mag tussen zonsondergang en zonsopkomst geen kunstmatige verlichting worden gebruikt welke verstoring van een verblijfplaats kan veroorzaken.

Vliegroutes

Lijnvormige landschappelijke structuren zoals bomenrijen en watergangen worden door vleermuizen vaak gebruikt als vliegroute.

Binnen het projectgebied zijn verschillende lijnvormige structuren aanwezig. Voor zover bekend worden deze lijnvormige structuren niet doorbroken. Tijdens de realisatiefase moet worden voorkomen dat in gebruik zijnde vliegroutes niet worden verstoord. Een dergelijke verstoring kan worden voorkomen door de onderstaande randvoorwaarden in acht te nemen:

- Werkzaamheden worden buiten de actieve periode van vleermuizen uitgevoerd (april-november).
- Wanneer dit niet mogelijk is dienen de werkzaamheden tussen zonsopkomst en zonsondergang te worden uitgevoerd.
- Tijdens de werkzaamheden mag tussen zonsondergang en zonsopkomst geen kunstmatige verlichting worden gebruikt welke de functionaliteit van een vliegroute kan aantasten.

De bomenrijen dienen te allen tijde de functie van vliegroute te kunnen vervullen.

Foerageergebied

Waarschijnlijk maken vleermuizen gebruik van de agrarische percelen, de bossen, de watergang en erven in de nabijheid van het projectgebied als foerageergebied. De werkzaamheden zullen echter nauwelijks invloed hebben op de genoemde locaties en in de directe omgeving zijn verder voldoende alternatieve, geschikte, foerageergebied aanwezig. Hier komt bij dat de werkzaamheden een tijdelijk karakter hebben. Negatieve effecten op foerageergebieden van vleermuizen zijn onwaarschijnlijk.

Nader onderzoek: vleermuizen

Samengevat kan gesteld worden dat alleen een nader onderzoek naar vleermuizen noodzakelijk is wanneer volwassen bomen of meerdere bomen in een rij worden verwijderd (met uitzondering van jonge recent aangeplante bomen). Voor zover bekend is dit niet het geval. Echter wanneer dit wel het geval is en hier meer duidelijkheid over bestaat, kan bepaald worden welk vervolg onderzoek noodzakelijk is om aan de voorwaarden genoemd in de Wet natuurbescherming te voldoen.

Overige zoogdieren

Met betrekking tot de overige in de buurt waargenomen zoogdieren, te weten; boommarter, steenmarter en eekhoorn (bron: NDFF), kan gesteld worden dat door de gehanteerde werkwijze de kans op negatieve effecten op deze soorten zeer gering is.

Voor zover bekend worden geen volwassen bomen verwijderd. Indien dit wel het geval is kunnen dit bomen zijn welke in gebruik zijn bij de boommarter en/of eekhoorn. Wanneer duidelijk is waar en welke bomen verwijderd worden kan beoordeeld worden of soortspecifieke maatregelen voldoende zijn om aan de voorwaarden welke gesteld worden in de Wet Natuurbescherming te voldoen of dat een nader onderzoek noodzakelijk is.

5.2.3 Reptielen

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (artikel 3.5) en 'andere' beschermde soorten (artikel 3.10).

Uit gegevens van de NDFF blijkt dat er in de nabijheid van het projectgebied beschermde reptielen zijn waargenomen. Dit betreft de hazelworm en de levendbarende hagedis.

Nader onderzoek/maatregelen: reptielen

Voor de hazelworm en de levendbarende hagedis dient een nader onderzoek naar de aanwezigheid van deze soorten te worden uitgevoerd volgens de geldende protocollen of dienen op voorhand maatregelen te worden genomen om te voorkomen dat deze soorten het werkterrein binnen trekken en verwond of gedood kunnen worden. Deze soortspecifieke maatregelen bestaan uit het plaatsen van een amfibieën/reptielenscherm op de in bijlage I aangegeven locaties. De exacte locatie van het scherm dient in overleg met een ter zake deskundige te worden bepaald en dient te worden vastgelegd in een ecologisch werkprotocol.

5.2.4 Amfibieën

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (artikel 3.5)

Amfibieën

Uit gegevens van de NDFF blijkt dat er in de nabijheid van het projectgebied beschermde amfibieën zijn waargenomen. Dit betreft de knoflookpad, poelkikker, heikikker en kamsalamander.

Op een aantal locaties waar de leiding door middel van een open ontgraving wordt aangelegd is geschikt biotoop voor de genoemde soorten aanwezig.

Nader onderzoek/maatregelen: amfibieën

Voor de genoemde soorten dient een nader onderzoek naar de aanwezigheid te worden uitgevoerd volgens de geldende protocollen. Dit dient te worden uitgevoerd op de in bijlage 1 aangegeven locaties of op deze locaties dienen op voorhand maatregelen te worden genomen om te voorkomen dat deze soorten het werkterrein binnen trekken en/of zich ingraven in het losse zand. Hiermee kan voorkomen worden dat de dieren verwond of gedood worden. De soortspecifieke maatregelen bestaan uit het plaatsen van een amfibieën/reptielenscherm op de in bijlage I aangegeven locaties. De exacte locatie van het scherm dient in overleg met een ter zake deskundige te worden bepaald en dient te worden vastgelegd in een ecologisch werkprotocol.

5.2.5 Insecten-libellen

Beschermingsregime 'andere' beschermde soorten (artikel 3.10).

Libellen

Uit gegevens van de NDFF blijkt dat er in de nabijheid van het projectgebied een beschermde libel is waargenomen. Dit betreft de gevlekte witsnuitlibel. Het voor deze soort geschikte biotoop bevindt zich op de locaties waar de leiding door middel van een gestuurde boring wordt aangelegd. Hierdoor kunnen negatieve effecten op deze soorten worden uitgesloten.

5.2.6 Insecten-Dagvlinders

Beschermingsregime 'andere' beschermde soorten (artikel 3.10).

Uit gegevens van de NDFF blijkt dat er in de nabijheid van het projectgebied beschermde dagvlinders zijn waargenomen. Dit betreft de grote weerschijnvlinder en de kleine ijsvogelvlinder. Het voor de grote weerschijnvlinder en de kleine ijsvogelvlinder geschikte biotoop bevindt zich op de locaties waar de leiding door middel van een gestuurde boring wordt aangelegd. Hierdoor kunnen negatieve effecten op deze soorten worden uitgesloten.

5.2.7 Vaatplanten

Beschermingsregime 'andere' beschermde soorten (artikel 3.10).

Uit gegevens van de NDFF blijkt dat er in de nabijheid van het projectgebied beschermde vaatplanten zijn waargenomen. Dit betreft de drijvende waterweegbree, kruipende moerasscherm en dreps. Het voor de beschermde vaatplanten geschikte biotoop bevindt zich op de locaties waar de leiding door middel van een gestuurde boring wordt aangelegd. De open ontgravingen vinden alleen in intensief in gebruik zijnde agrarische percelen en wegbermen plaats. Hierdoor kunnen negatieve effecten op deze soorten worden uitgesloten.

5.3 Effecten op beschermde gebieden

5.3.1 Effecten op het Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Voor wat betreft het NNN is alleen bij directe aantasting sprake van vervolgstappen, waaronder compensatie. Binnen het projectgebied zijn verschillende NNN gebieden aanwezig. De werkzaamheden zijn echter van tijdelijke aard en de huidige situatie kan na afronding van de werkzaamheden snel hersteld worden.

Aan de hand van de gegevens welke tijdens het terreinbezoek zijn verkregen is beoordeeld dat de voorgenomen werkzaamheden geen blijvend negatieve effecten op de wezenlijke en kenmerkende waarden van NNN gebieden hebben. Hierdoor zijn vervolgstappen niet noodzakelijk en hoeft geen uitgebreidere toetsing te worden uitgevoerd.

Voor de realisatiefase geldt dat de werkzaamheden zoveel mogelijk buiten de kwetsbare perioden van de kenmerkende soorten van het NNN plaatsvinden. Effecten kunnen worden voorkomen of grotendeels worden beperkt door tijdig voorbereidende maatregelen te treffen die effecten op diersoorten in de kwetsbare periode kunnen voorkomen. Het betreft bijvoorbeeld maatregelen ter voorkoming van broedende vogels of overwintering van reptielen in ruig gras-zones. Een en ander dient in een ecologisch werkprotocol te worden opgenomen.

5.3.2 Effecten op Natura 2000-gebieden

Het projectgebied ligt niet in een Natura 2000-gebied. In de omgeving van het projectgebied worden wel Natura 2000-gebieden aangetroffen. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is het Lonnekermeer op een afstand van meer dan vier kilometer ten oosten van het eindstation in Hengelo. Verder liggen op meer dan zes kilometer vanaf het tracé de Natura 2000-gebieden Lemselermaten, Wierdenseveld en Borkeld.

Een aantal Natura 2000-gebieden is opgenomen in het Programma Aanpak Stikstof (PAS). Dit zijn de gebieden waar tenminste één stikstofgevoelig habitatype voorkomt dat gevoelig is voor de gevolgen van stikstofdepositie. Alle drie de Natura 2000-gebieden welke in de buurt van het projectgebied liggen zijn opgenomen in de PAS.

Tot voor kort (29 mei 2019) bood de registratie in het Programma Aanpak Stikstof (PAS) de mogelijkheid om enige toename van stikstofdepositie geregeld te krijgen waarbij een Aerijs-berekening uitgevoerd moest worden om het exacte effect te berekenen en de vervolgstappen binnen het Programma Aanpak Stikstof (PAS) te bepalen. Echter, op 29 mei 2019 heeft de Raad van State uitspraak gedaan inzake het PAS. Naar aanleiding van deze uitspraak mag het PAS niet meer worden gebruikt als basis voor het vaststellen van een project het verlenen van vergunningen voor projecten. Daarom zijn vervolgstappen met betrekking tot stikstofdepositie voor het project maatwerk. Voorstel is om eerst een AERIUS-berekening te laten uitvoeren middels de nieuwe module die vanaf 16 september 2019 in werking is. Op basis van de uitkomst van deze berekening is een advies op maat mogelijk.

6 Bronnen

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Augustus 2009.

Provincie Overijssel, 2018 gisopenbaar.overijssel.nl/viewer/app/atlasvanoverijssel

Overig:

NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna)

www.floron.nl

www.zoogdieratlas.nl

www.ravon.nl

www.telmee.nl

www.zoogdierverseniging.nl

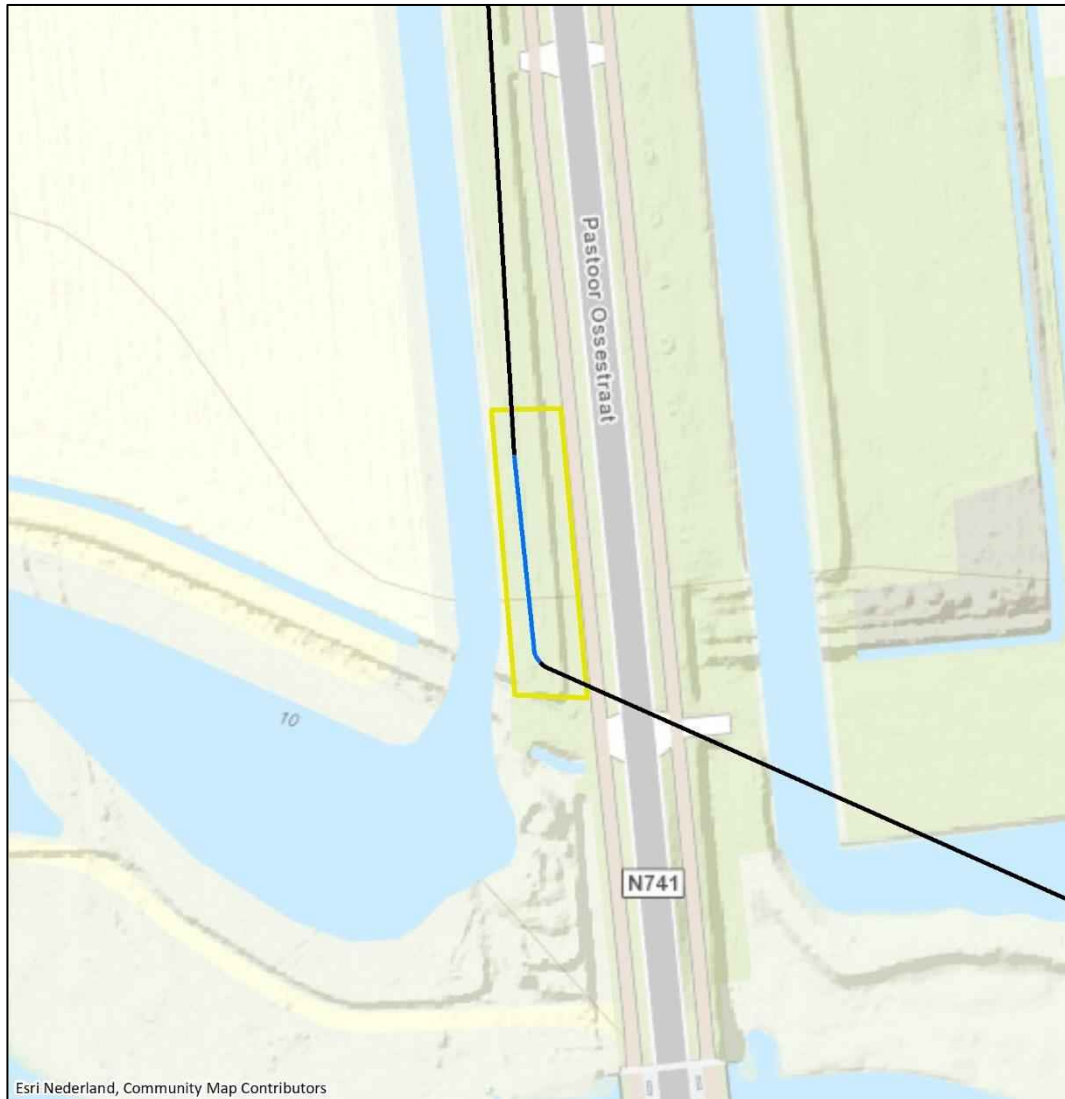
www.waarneming.nl

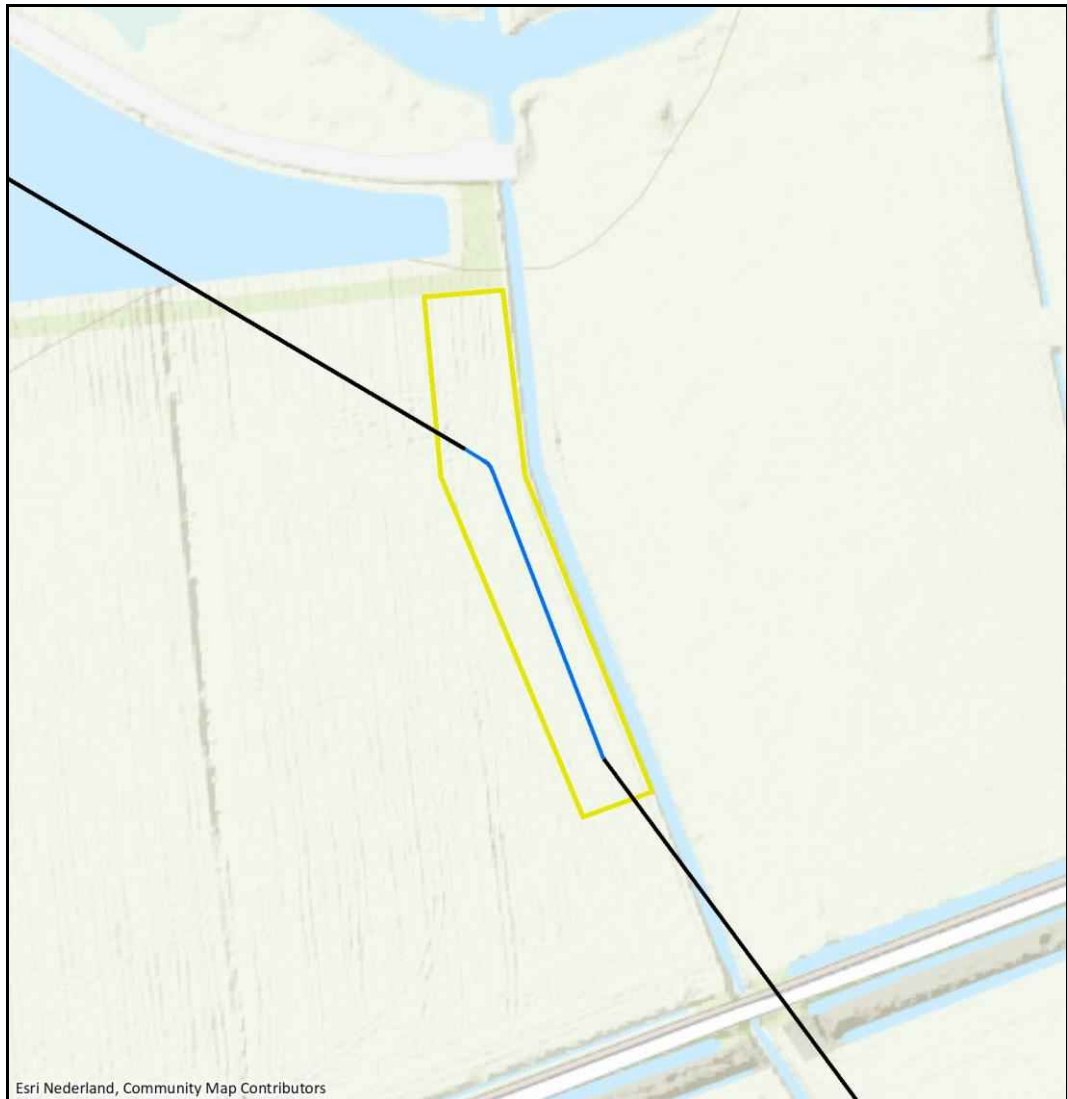
Bijlage I: Locatiekaarten maatregelen

De gele lijnen/vlakken geven de locaties van de te plaatsen amfibieën/reptielenschermen aan.

Bijlage II: Wettelijk kader

Een van de doelen van de Wnb is de bescherming van inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden toegebracht aan beschermde soorten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij' – principe). Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk. Hieronder wordt uitgelegd welke verbodsbepalingen gelden, welke vrijstellingen er gelden en op welke gronden ontheffingen kunnen worden aangevraagd.

Verbodsbepalingen soortbescherming

In de Wnb is soortbescherming opgedeeld in drie categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die onder andere zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wnb. In het tekstkader van deze Bijlage (zie volgende pagina) staan de artikelen uitgeschreven. Het gaat om de volgende drie categorieën:

- soorten van de Vogelrichtlijn;
- soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn;
- 'andere soorten' (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora'), oftewel de Nationale soorten.

Voor soorten vallend onder bovenstaande beschermingsregimes geldt dat ze in principe niet (opzettelijk) gedood en verstoord mogen worden, ook verblijfplaatsen mogen niet vernietigd worden. Bij Vogelrichtlijnsoorten is opgenomen dat verstoring is toegestaan indien de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende soort. Dit geldt echter niet voor Habitatrichtlijnsoorten, inclusief bijlage I en II Bern en bijlage I Bonn (zie Tabel A van deze Bijlage voor de vogelsoorten en Tabel B van deze bijlage voor een uiteenzetting van soorten niet zijnde vogels). Voor de 'andere soorten' geldt dat verstoring is toegestaan. Soorten die zijn opgenomen in bijlage A en B van de Wnb ('andere soorten') zijn opgenomen in tabel C en D van deze Bijlage.

Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming artikel 3.1, 3.5 en 3.10

Artikel 3.1 Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Artikel 3.5 Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Artikel 3.10 Beschermingsregime andere soorten

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
  - a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
  - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
  - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.
2. Artikel 3.8, met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:
  - a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
  - b. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
  - c. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
  - d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
  - e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
  - f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
  - g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
  - h. in het algemeen belang.
3. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

Tabel A. Vogels die vallen onder artikel 3.5 (Bern bijlage II, Bonn bijlage I) én in Nederland broeden.

Natuurtoets

110 kV kabeltracé Almelo Mosterdpot-Hengelo Weideweg
 projectnummer 432422
 6 november 2019 revisie 01
 TenneT TSO B.V.

Info tabel: Ingekorte lijst van de vogelsoorten van de Conventie van Bern bijlage II. Deze lijst is ingekort door alleen die vogels op te nemen die volgens de Atlas van de Nederlandse Broedvogels (Nederlandse Fauna serie deel 5 uit 2002) en de Avifauna van Limburg (uit 2006) in Nederland broeden. Dwaalgasten en overwintersaars zijn derhalve niet vermeld.

Vogels		
Appelvink	Grote bonte specht	Purperreiger
Baardman	Grote gele kwikstaart	Putter
Beflijster	Grote karekiet	Ransuil
Bergeend	Grote stern	Rietgors
Bergfluit	Grote zilverreiger	Rietzanger
Bijeneter	Havik	Rode wouw
Blauwborst	Heggenmus	Roerdomp
Blauwe kiekendief	Hop	Roodborst
Boerenwaluw	Huiswaluw	Roodborsttapuit
Bontbekplevier	IJsvogel	Roodhalsfuut
Bonte strandloper	Kerkuil	Rouwkwikstaart
Bonte vliegenvanger	Klaapekster	Sijs
Boomklever	Klein waterhoen	Slangenarend
Boomkruiper	Kleine barmstij	Slechtvalk
Boompieper	Kleine bonte specht	Smelleken
Boomvalk	Kleine karekiet	Snor
Bosrietzanger	Kleine plevier	Sperwer
Bosruiter	Kleine zilverreiger	Spotvogel
Bosuil	Kleinst waterhoen	Sprinkhaanzanger
Braamsluiper	Kluut	Steenuil
Brandgans	Kneu	Steltkluut
Bruine kiekendief	Koereiger	Strandplevier
Buizerd	Koolmees	Taigaboomkruiper
Casarca	Kortsnavelboomkruiper	Tapuit
Cetti's zanger	Kraanvogel	Tjiftjaf
Draaihals	Krekelzanger	Torenvalk
Duinpieper	Kruisbek	Tuinfluit
Dwergmeeuw	Kuifmees	Velduil
Dwergstern	Kwak	Visarend
Engelse kwikstaart	Kwartelkoning	Visdief
Europese kanarie	Lepelaar	Vuurgoudhaan
Fitis	Matkop	Wespendief
Fluiter	Middelste bonte specht	Wielewaal
Geelgors	Nachtegaal	Winterkoning
Gekraagde roodstaart	Nachtwaluw	Witbandkruisbek
Gele kwikstaart	Noordse stern	Witte kwikstaart
Geoorde fuut	Oehoe	Witwangstern
Glanskop	Oeverloper	Woudaap
Goudhaan	Oeverpieper	Zeearend
Grasmus	Oeverwaluw	Zwarte mees
Graspieper	Ooievaar	Zwarte ooievaar
Graszanger	Orpheusspotvogel	Zwarte roodstaart
Grauwe kiekendief	Paapje	Zwarte specht
Grauwe klauwier	Pestvogel	Zwarte stern
Grauwe vliegenvanger	Pimpelmees	Zwarte wouw
Griel	Poelruiter	Zwartkop
Groene specht	Porseleinhoen	Zwartkopmeeuw
Groenling		

Tabel B. Soorten die vallen onder artikel 3.5 (Habitatrichtlijn bijlage IV, Bern bijlage II, Bonn bijlage I).

Soortgroep	Nederlandse naam	Soortgroep	Nederlandse naam
Amfibieën	boomkikker	Zoogdieren landzoogdieren	hamster
	geelbuikvuurpad		otter
	heikikker		bever
	kamsalamander		hazelmuis
	knoflookpad		lynx
	rugstreppad		noordse woelmuis
	vroedmeesterpad		wilde kat
	poelkikker	wolf	
Dagvlinders	moerasparelmoervlinder	Zoogdieren vleermuizen	baardvleermuis
	apollovlinder		bechsteins vleermuis
	boszandoog		bosvleermuis
	donker pimpernelblauwtje		brandts vleermuis
	grote vuurvlinder		franjestartaart
	pimpernelblauwtje		gewone grootoorvleermuis
	tijmblauwtje		grijze grootoorvleermuis
zilverstreephooiibeestje	grote hoefijzerneus		
Haften	oeveraas		grote rosse vleermuis
kevers	brede geelrandwaterroofkever		ingekorven vleermuis
	gestreepte waterroofkever		kleine dwergvleermuis
	juchtleerkever		kleine hoefijzerneus
	vermiljoenkever		laatvlieger
Libellen	mercuurwaterjuffer		meervleermuis
	bronslibel	mopsvleermuis	
	gaffellibel	noordse vleermuis	
	gevlekte witsnuitlibel	rosse vleermuis	
	groene glazenmaker	ruige dwergvleermuis	
	noordse winterjuffer	tweekleurige vleermuis	
	oostelijke witsnuitlibel	vale vleermuis	
	rivierrombout	watervleermuis	
	sierlijke witsnuitlibel	gewone dwergvleermuis	
Nachtvlinders	tennisbloempijlstaart	Zoogdieren zeezoogdieren	walrus
Reptielen	Dikkopschildpad, kemp's zeeschildpad, lederschildpad, soepschildpad		Bulrug, gewone vinvis bruinvis dwergpotvis
	gladde slang		gestreepte dolfijn
	muurhagedis		gewone dolfijn
	zandhagedis		gewone spitsdolfijn
Sporenplanten	geel schorpioenmos		grijze dolfijn
	tonghaarmuts		kleine zwaardwalvis
	kleine vlotvaren		narwal
Vissen	steur		orka
	houting		tuumelaar
Weekdieren	bataafse stroommossel		witflankdolfijn, witsnuitdolfijn
	platte schijfhoren		noordse vinvis, potvis
Zaadplanten	liggende raket		butskop
	drijvende waterweegbree		dwergvinvis
	groenknolorchis		griend,
	kruiwend moerasscherm		spitsdolfijn van gray
	zomerschroeforchis		witte dolfijn

Natuurtoets

110 kV kabeltracé Almelo Mosterdpot-Hengelo Weideweg
 projectnummer 432422
 6 november 2019 revisie 01
 TenneT TSO B.V.

Tabel C. "Overige Soorten" onderdeel A behorend bij artikel 3.10, eerste lid, onderdeel a.

Zoogdieren	Waterspitsmuis	Donker pimpernelblauwtje
Aardmuis*	Wezel**	Duinparelmoervlinder
Boommarter	Wild zwijn	Gentiaanblauwtje
Bosmuis*	Woelrat*	Grote parelmoervlinder
Bunzing**	Amfibieën	Grote vos
Damhert	Alpenwatersalamander	Grote vuurvlinder
Das	Bruine kikker*	Grote weerschijnvlinder
Dwergmuis*	Gewone pad*	Iepenpage
Dwergspitsmuis*	Kleine watersalamander*	Kleine heivlinder
Edelhert	Meerkikker*	Kleine ijsvogelvlinder
Eekhoorn	Middelste groene kikker*	Kommavlinder
Egel*	Vinpootsalamander	Pimpernelblauwtje
Eikelmuis	Vuursalamander	Sleedoorpage
Gewone bosspitsmuis*	Reptielen	Spiegeldikkopje
Gewone zeehond	Adder	Veenbesblauwtje
Grote bosmuis	Hazelworm	Veenbesparelmoervlinder
Grijze zeehond	Levendbarende hagedis	Veenhooibeestje
Haas*	Ringslang	Veldparelmoervlinder
Hermelijn**	Vissen	Zilveren maan
Huisspitsmuis*	Beekdonderpad	Libellen
Konijn*	Beekprik	Beekkrombout
Molmuis	Elrits	Bosbeekjuffer
Ondergrondse woelmuis*	Europese rivierkreeft	Donkere waterjuffer
Ree*	Gestippelde alver	Gevlekte glanslibel
Rosse woelmuis*	Grote modderkruiper	Gewone bronlibel
Steenmarter	Kwabaal	Hoogveenglanslibel
Tweekleurige bosspitsmuis*	Dagvlinders	Kempense heidelibel
Veldmuis*	Aardbeivlinder	Speerwaterjuffer
Veldspitsmuis	Bosparelmoervlinder	Kevers
Vos*	Bruin dikkopje	Vliegend hert
	Bruine eikenpage	

Soorten met een asterisk (*) zijn opgenomen in de provinciale vrijstellingen. Soorten met een dubbele asterisk (**) zijn in alle provincies, behalve Noord-Holland en Noord-Brabant, vrijgesteld. In Limburg is daarnaast de molmuis vrijgesteld, in Friesland de steenmarter en in Noord-Brabant het wild zwijn.

Tabel D. "Overige Soorten" onderdeel B behorend bij artikel 3.10, eerste lid, onderdeel c.

Planten	Groene nachtorchis	Roggelelie
Akkerboterbloem	Groensteel	Rood peperboompje
Akkerdoornzaad	Groot spiegelklokje	Rozenkransje
Akkerogentroost	Grote bosaardbei	Ruw pazelzaad
Beklierde ogentroost	Grote leeuwenklauw	Scherpkruid
Berggamander	Honingorchis	Schubvaren
Bergnatchorchis	Kalkboterbloem	Schubzegge
Blaasvaren	Kalketrip	Smalle raai
Blauw guichelheil	Karthuizeranjer	Spits havikskruid
Bokkenorchis	Karwijselie	Steenbraam
Bosboterbloem	Kleine ereprijs	Stijve wolfsmelk
Bosdravik	Kleine Schorseneer	Stofzaad
Brave hendrik	Kleine wolfsmelk	Tengere distel
Brede wolfsmelk	Kluwenklokje	Tengere veldmuur
Breed wollegras	Knollathyrus	Trosgamander
Bruinrode wespenorchis	Knolspirea	Veenbloembies
Dennenorchis	Korensla	Vliegenorchis
Dreps	Kranskarwij	Vroege ereprijs
Echte gamander	Kruiptijm	Wilde averuit
Franjgentiaan	Lange zonnedaauw	Wilde ridderspoor
Geelgroene wespenorchis	Liggende ereprijs	Wilde weit
Geplooid vrouwenmantel	Moerasgamander	Wolfskers
Getande veldsla	Muurbloem	Zandwolfsmelk
Gevlekt zonneroosje	Naakte lathyrus	Zinkviooltje
Glad biggenkruid	Naaldenkervel	Zweedse kornoelje
Gladde zegge	Pijlscheefkalk	

Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is in artikel 1.11 de zorgplicht opgenomen. In het tekstkader hieronder staat het wetsartikel uitgeschreven.

Artikel 1.11

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
  - a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel
  - b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
  - c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.
3. Het eerste lid is niet van toepassing op handelen of nalaten in overeenstemming met het bij of krachtens deze wet of de Visserijwet 1963 bepaalde.

De zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.

Vrijstellingen

Onder bepaalde voorwaarden geldt een algemene vrijstelling of een ontheffingsplicht van de verbodsbepalingen in de Wnb. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling of ontheffing hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied en de provincie waarin de activiteit plaatsvindt. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

Provinciale Vrijstelling Nationale soorten ('andere soorten').

Met betrekking tot de 'andere soorten' zijn per provincie beleidsregels opgesteld waarin voor een deel van deze soorten vrijstelling is verleend. Het Rijk heeft ook een vrijstelling gemaakt voor projecten die vallen onder hun bevoegdheid (projecten van nationaal belang). Zoals ook te herleiden is uit de tabel (tabellen A en B), hangt het per provincie af welke soort is vrijgesteld van de verbodsbepalingen in artikel 3.10, ook de grond waarvoor een vrijstelling geldt kan ook variëren tussen provincies..

Indien de Nationale soorten niet zijn vrijgesteld en daarmee het voornemen de gestelde verboden in artikel 3.10 overtreedt, dient een ontheffing aangevraagd te worden bij de provincie waarin het voornemen plaatsvindt.

Ontheffingen

Indien een soort niet onder een vrijstelling valt of niet gewerkt kan worden volgens een gedragscode, dient er een ontheffing te worden aangevraagd. Deze moet ingediend worden bij het bevoegd gezag. Dit is de provincie waarin de activiteit plaatsvindt.

Een ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan drie criteria:

1. Er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
2. De activiteit leidt niet tot verslechtering van de staat van instandhouding; en
3. Er is sprake van een in de wet genoemd belang.

In tabel E worden de belangen waaronder een ontheffing kan worden aangevraagd, opgesomd. Let daarbij op dat er voor Nationale soorten ('andere soorten') meer ontheffingsgronden beschikbaar zijn dan voor de beschermde soorten onder artikel 3.1 en 3.5. Indien de activiteit bestaat uit een ruimtelijke inrichting of ontwikkeling zou alleen een ontheffing afgegeven kunnen worden voor Nationale soorten. Mochten desondanks soorten uit de Vogel- en/of Habitatrictlijn, Bern en Bonn voorkomen bij ruimtelijke ontwikkelingen, dan kunnen mitigerende maatregelen worden opgesteld. Er kan dan voor de zekerheid een ontheffing worden aangevraagd om de mitigerende maatregelen goed te keuren.

Tabel E. Ontheffingsgronden waarop een ontheffing verleend mag worden per categorie (artikel 3.1, 3.5 en 3.10).

Ontheffingsgronden	Artikel 3.1 Soorten van de Vogelrichtlijn	Artikel 3.5 Soorten van de Habitatrictlijn, Bonn & Bern	Artikel 3.10 Andere soorten
1 Er bestaat geen andere bevredigende oplossing	X	X	X
2 Leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding	X	X	X
3 Opsomming van:	X	X	X
volksgezondheid en openbare veiligheid	X	Nee	X
veiligheid van luchtverkeer	X	X	X
ter voorkoming van schade aan gewassen, vee, bossen, visserij	X	X	X
ter bescherming van Flora en Fauna	X	X	X
voor onderzoek, onderwijs, uitzetten en herinvoeren van soorten / teelt	X	X	X
dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale of economische aard en met inbegrip van voor milieuwezenlijke gunstige effecten	Nee	X	X
ruimtelijke inrichting of ontwikkeling	Nee	Nee	X
schade en overlast, ter beperking omvang populatie, ter bestrijding van lijden en ziekte, bestendig beheer en onderhoud, algemeen belang	Nee	Nee	3.10 2a-g

Procedure ontheffingsaanvraag

Voor Nationale soorten ('andere soorten') welke zijn opgenomen in de provinciale vrijstellingen geldt een vrijstelling. Dit betekent dat u geen ontheffing van de Wet natuurbescherming hoeft aan te vragen, maar u wel de zorgplicht moet nakomen. Voor Nationale soorten die niet zijn vrijgesteld, dient u een ontheffing beschermde soorten aan te vragen of te werken conform een gedragscode.

Voor soorten van de Vogel- en Habitatrichtlijn, Conventie van Bern en Conventie van Bonn geldt dat als u kunt werken volgens een goedgekeurde gedragscode er een vrijstelling geldt. U hoeft geen ontheffing beschermde soorten aan te vragen, maar u moet uw activiteiten aantoonbaar uitvoeren zoals in de gedragscode staat. Tevens blijft de zorgplicht gelden. Indien u niet kunt werken volgens een gedragscode, maar u kunt maatregelen nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), dan hoeft u ook geen ontheffing beschermde soorten aan te vragen. Wilt u zeker weten of uw mitigerende maatregelen voldoende zijn, en er inderdaad geen ontheffing nodig is? Vraag dan een ontheffing aan om uw maatregelen goed te keuren.

Indien u geen mitigerende maatregelen kunt nemen, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd bij het bevoegd gezag. Voor de ontheffingsaanvraag is het noodzakelijk te weten welke soorten aanwezig zijn, zodat gerichte mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen. Het bevoegd gezag zal, indien het akkoord is met het aangeleverde stappenplan waarin de aanpak voor mitigatie beschreven wordt, een zogenoemde 'verklaring van geen bedenkingen' (vvgb) afgeven. Daarmee zegt zij in feite dat een ontheffing niet noodzakelijk is wanneer men zich bij de uitvoering houdt aan het opgestelde stappenplan.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

De nieuwe naam voor de ecologische hoofdstructuur (EHS), het natuurnetwerk Nederland (NNN). De term EHS werd in 1990 geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan (NBP) van het toenmalige ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). In 2013 is het natuurbeleid gedecentraliseerd naar de provincies. In hetzelfde jaar hebben de twaalf provincies met de staatssecretaris van het ministerie van EZ definitieve afspraken gemaakt in het Natuurpact. In 2014 werd de term 'EHS' vervangen door 'NNN'.

Dit beleid blijkt noodzakelijk te zijn doordat de Nederlandse natuur steeds meer onder druk staat, bijvoorbeeld door huizenbouw, aanleg van wegen en industrie. Toch leeft bij veel Nederlanders de wens om natuurgebieden in de buurt te hebben. Natuur geeft rust en biedt ruimte voor recreatie.

De overheid heeft daarom extra geld uitgetrokken om de Nederlandse natuur te beschermen en verder te ontwikkelen. Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt het natuurnetwerk Nederland (NNN).

Het NNN is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. Het NNN kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur. Het NNN bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, reservaten, natuurontwikkelingsgebieden en zogenaamde robuuste verbindingen;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheergebieden);
- grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

Het NNN is een plan in uitvoering. De doelstelling van het Natuurpact is om 80.000 hectare nieuwe natuur in te richten vóór 2027.

Natura 2000-gebieden

In de Wnb zijn bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn verwerkt. De Europese richtlijnen verplichten de lidstaten gebieden aan te wijzen met speciale beschermingszones (de Natura 2000-gebieden). Het doel hiervan is om de aangewezen habitattypes en habitats van soorten in een gunstige staat van instandhouding te behouden of te herstellen.

De lidstaten moeten maatregelen treffen om de kwaliteit van deze habitats en habitats van soorten niet te laten verslechteren of te voorkomen dat er geen storende factoren optreden voor de soorten waarvoor de zones zijn aangewezen.

Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur, geldt een vergunningplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden. Meestal verlenen de provincies de vergunningen, maar soms doet het Ministerie van Economische Zaken dit.

Natuurtoets

110 kV kabeltracé Almelo Mosterdpot-Hengelo Weideweg
projectnummer 432422
6 november 2019 revisie 01
TenneT TSO B.V.

Bestaand gebruik

Voor handelingen die op 31 maart 2010 bekend waren bij het gevoegd gezag en die sinds deze datum niet meer in betekenende mate zijn gewijzigd is het niet meer noodzakelijk om een vergunning aan te vragen. Deze datum kan van een later tijdstip zijn indien een Natura 2000-gebied na 31 maart 2010 is aangewezen als beschermd gebied. Zie ook artikel 2.9 lid 2.

Overgangsrecht

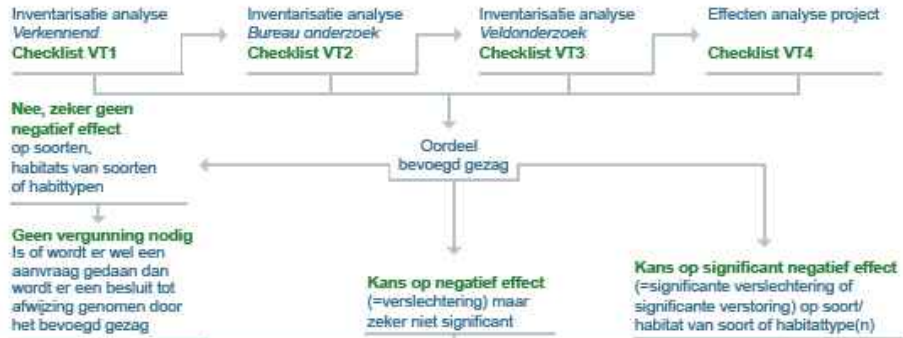
In de Wnb (artikel 9.4) is opgenomen dat de vergunningen afgegeven onder het oude recht, gelden als vergunningen onder de Wet natuurbescherming. Daarbij blijven dezelfde voorschriften gelden. Dit geldt eveneens voor omgevingsvergunningen en vvgb's.

Beschermde Natuurmonumenten hebben vanaf inwerkingtreding van de Wnb niet langer een beschermde status. Daardoor zijn deze gebieden alleen nog ruimtelijk beschermd (Barro, bestemmingsplannen).

Het volgende schema toont de vergunningprocedure in het kader van de Natuurbeschermingswet. Een Voortoets geeft aan of er wel of geen (negatieve) negatieve effecten zijn te verwachten. Zijn er geen negatieve effecten te verwachten, dan hoeft er geen vergunning beschermd gebieden aangevraagd te worden. Indien er kans is op negatieve effecten, kan een habitattoets een verdiepingsslag geven om aan te tonen hoe groot deze negatieve effecten zijn. Mocht er kans zijn op significant negatieve effecten, is het mogelijk om een ADC-toets uit te voeren. Wordt er voldaan aan de eisen, dan kan er een vergunning worden afgegeven met voorschriften en beperkingen.

VOORTOETS

INVENTARISATIE VOORTOETS: De voortoets is niet verplicht maar wel verstandig om uit te voeren. Alle fasen VT1 t/m VT4 kunnen onderdeel zijn van de voortoets. Het kan ook zijn dat al na fase VT1 de effecten bekend zijn. Het bevoegd gezag moet die conclusie trekken.

HABITATTOETS

ADC-TOETS

Natuurtoets
110 kV kabeltracé Almelo Mosterdpot-Hengelo Weideweg
projectnummer 432422
6 november 2019 revisie 01
TenneT TSO B.V.

Over Antea Group

Van stad tot land, van water tot lucht; de adviseurs en ingenieurs van Antea Group dragen in Nederland sinds jaar en dag bij aan onze leefomgeving. We ontwerpen bruggen en wegen, realiseren woonwijken en waterwerken. Maar we zijn ook betrokken bij thema's zoals milieu, veiligheid, assetmanagement en energie. Onder de naam Oranjewoud groeiden we uit tot een allround en onafhankelijk partner voor bedrijfsleven en overheden. Als Antea Group zetten we deze expertise ook mondiaal in. Door hoogwaardige kennis te combineren met een pragmatische aanpak maken we oplossingen haalbaar én uitvoerbaar. Doelgericht, met oog voor duurzaamheid. Op deze manier anticiperen we op de vragen van vandaag en de oplossingen van de toekomst. Al meer dan 60 jaar.

Contactgegevens

Monitorweg 29
1322 BK ALMERE
Postbus 10044
1301 AA ALMERE
T. 0615134454
E. reinier.raap@anteagroup.com

www.anteagroup.nl

Copyright © 2018

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.